Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 30 | Łódź, Czwartek, 4 lutego 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, כ"ז שבט תרצ"ב | № 30

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

יאפאנישע מפלה ביי שאנכאי

ערשטער יאפאניש-אמעריקאנער צוזאמענשטויס

געמיינזאמע נאטע פון אמעריקא און ענגלאנד

יאפאן אפגעווארפען דעם פראיעקט צו שאפען אין שאנכאי א נייטראלען פאס

יאפאנישע אטאקעס

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.) היינט 3 פארטאג האט מען באמערקט, אין שאנכיי, אז די יאפאנער גרייטען זיך צו אן אטאקע.

שווערע שיף-הארמאטען האבען אנגעהויבען באמבארדירען די מזרח-קווארטאלען.

די באמבארדירונג האט געדויערט ביז אין דער פריה.

אומגעריכט האבען די כינעזער געענטפערט מיט א פייער פון שווער-ארטילעריע. דער בנין פון יאפאנישען הויפט-קווארטיר איז געווארען פולשטענדיג צושמעטערט. גלייכצייטיג האט דער כינעזישער פארט „וואר-סאנג" גענומען בעשיסען די יאפאנישע מאטראסען, וועלכע האבען זיך געפונען אין פארט.

די יאפאנער האבען אפגעענטפערט מיט א שטארק פייער פון זייערע 6 שיפען.

דער ארטילערישער קאמף האט געדויערט ביז 10 פריה.

די פערלוסטען פון ביידע זייטען זענען גע־חען בעדייטענד.

11 א זייגער פריה האט דאס יאפאנישע מי־ליטער אנגעהויבען שטורמען דעם קווארטאל שע־פעי. דאס איז געווען א גרויס יעפאלאטער אטאק, דאך האט ער נישט געבראכט קיין ערפאלג, ווייל דאס כינעזישע מיליטער האט געשטעלט א שטאר־קען ווידערשטאנד.

דער שטורם אויף שע-פעי איז צובראכען געווארען אין פייער פון דער כינעזישער ארטילעריע.

יאפאנישע מפלות

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.) דער יאפאנישער שטורם אונטער שאנכיי האט זיך פערענדיגט מיט א דורכפאל.

די כינעזער האבען זיך פערטיידיגט מיט אזא עקשנות, וואס מען האט ביז איצט נישט געזעהען ביי זיי. הגם זיי האבען געליטען גרויסע פערלוס־טען, האבען זיי זיך פארט נעגערפען מוטאליעסווייז אויף די יאפאנישע פאזיציעס.

לעצטענס האט זיך די כינעזער איינגעגעבען צוריקצופערכאפען א טייל פון שע-פעי קווארטאל און אויך די באהן-סטאציע, וואס געהט איבער פון האנד צו האנד. יעדעס מאל קומט צו א בלוטיגען קאמף אויף באגנעטען.

פאר די יאפאנער איז געווען אן איבערראשונג, וואס זיי האבען פעסטגעשטעלט, אויפ'ן פראנט, עט־ליכע כינעזישע פולקען, וואס זענען געווען פארמירט פון באנקינער סטודענטען. א חוץ דעם איז פעסט־געשטעלט געווארען, אז די כינעזער האבען נעכטען בעקומען גרויסע פערשטארקונגען.

די סביבה פון יאפאנישען הויפט-קווארטיר זע־נען געווארען אזוי שטארק באמבארדירט דורך דער כינעזישער ארטילעריע, אז אלע הייזער זענען גע־ווארען צושטערט.

עטליכע גאסען זענען אפגעמעקט געווארען. דאס הויז פון יאפאנישען הויפט-קווארטיר איז אויס געגלייכט געווארען מיט דער ערד.

די יאפאנישע מפלות זענען נאך מעהר בע־דייטענד דערמיט, וואס דער געפלאנטער יאפאנישער אטאק האט געזאלט ברענגען די ענטגילטיגע כי־נעזישע מפלה.

דער יאפאנישער הויפט-קווארטיר האט גע־צילט אדורכצומאכען דעם דעצידירענדען קאמף, אידער עס וועלען אנקומען די אמעריקאנער קריגס שיפען.

לויט ידיעות, שטעהט בראש פון דער כי־נעזישער ארמעע, דער מארשאלעק שטאנג-קאי־שעק.

איבער אפ־טוי־ע די א אישע אט קע, האט בען זיך בעטייליגט 4 פולקען פרייוויליגע אקא־דעמישע יוגענד.

ערשטער יאפאניש-אמעריקאנער צוזאמענשטויס

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.) אויף דער אינטער־נאציאנאלער טעריטאריע אין שאנכיי איז ענטשטא־נען אן ערנסטער קאנפליקט צווישען דער אמעריקא־נישער קאמענדע און יאפאנישע.

די יאפאנישע מאטראסען האבען בעשאסען אמעריקאנער מאטראסען, וואס זענען געווען פער־נומען מיט מאכען אקאפעס. צוליב'ן שטארקען פייער, האבען זיך די אמעריקאנער צוריקגעצויגען און זייערע פאזיציעס האבען פערנומען די יאפא־נער, וועלכע האבען פון דארט בעזייטיגט די אמע־ריקאנער פאהנען און אויפגעהאנגען יאפאנישע פאהנען.

דער דאזיגער קאנפליקט האט ארויסגערופען א שטארקען פראטעסט מצד דער גאנצער אמערי־קאנער קאלאניע און האט געבראכט צו ווייטגעהענ־דע פאלגען.

די יאפאנישע רעגירונג האט אפיציעל מודיע געווען דעם יאפאנישען אמבאסאדאר אין טאקיא, אז אלס הויפט-קאמענדאנט פון פלאט, וואס שטעהט אויפ'ן טייך יאנג - טסע - קיאנג ווערט בעשטימט דער אונטעראדמיראל נאעווא.

די דאזיגע נאמינירונג האט א שייכות צו דער דימיסיע פון אדמיראל שיאזאוויע, וועלכער איז אנ־ענישלאסענער מענש און ער וואלט זיך נישט אפ־

(ווייטער זעה 3-טע זייט).

דער קריג אין ווייטען מזרח

אמעריקאנער מאטראסען ביי א קוילענוווארפער היטען אפ דעם אריינגאנג אין אינטערנאציאנאלען קווארטאל פון שאנכאי.

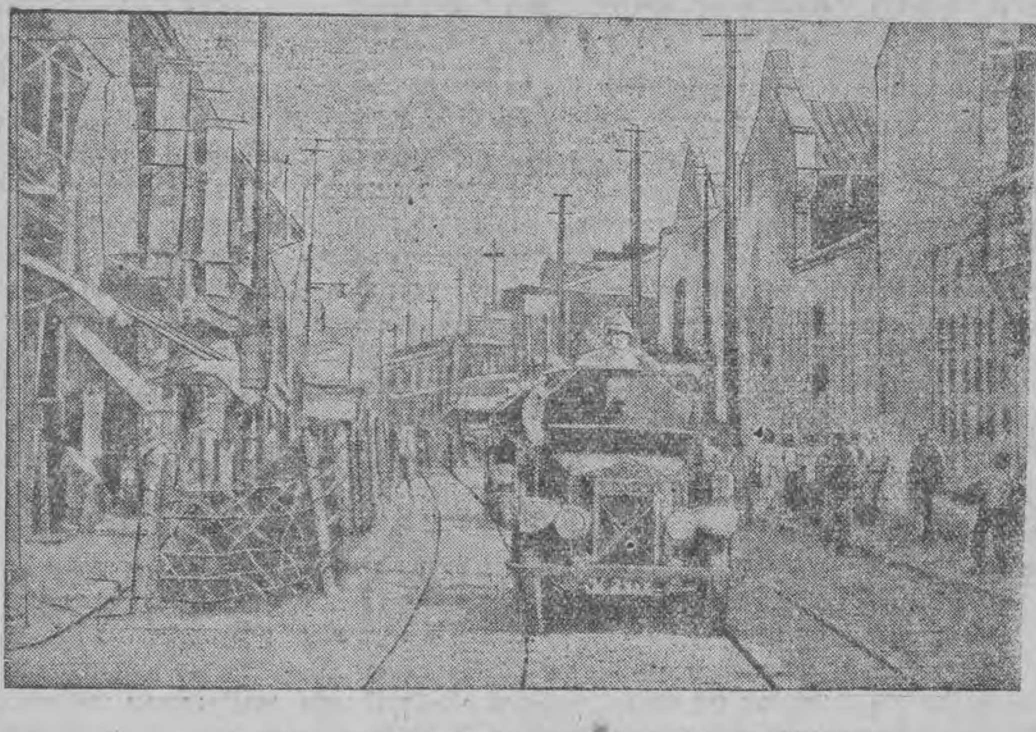

געפאנצערטע אויטאס פון אינטערנאציאנאלען קווארטאל אין שאנכי אויף א פאטרול.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 63 יאהר אונזער ליבער מאן, פאטער, שווינערפאטער, גרויספאטער און ברודער

723

נ. ע. אלתר מרדכי מינץ

(אינדוסטריעלער און בירגער פון דער שטאט לאדז)

די לויה קומט פאר היינט, דאנערשטאג, דעם 4-טען פעברואר 1932, 1 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז, פושעיאזד 30, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרוים צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע

מ'בעט נישט אפצושטאטען קיין קאנדאלענץ-וויזיטען.

מורא'דיגע ערד=ציטערניש אין קובא

אומגעקומען 2000 מענשען; העכער 6000 פערוואונדעטע

נ י ו - י א ר ק, 3 (ספ. טעל.) אין דרום-טייל פון אינזעל קובא איז נעכטען פארגעקומען אן ערד-ציטערניש.

די שטאט סאנטיאגא דע קובא איז פול-שטענדיג חרוב. ווייטער האבען געליטען די שכנישע שטעט.

דעם ערשטען טרייסעל האט מען דערפיהלט 4 א זייגער בייטאג. עס האט אויסגעבראכען אן אויסערגעוועהנליכע מהומה.

פון א יאכט-שיף, וואס איז געשטאנען אין פארט האט צווישען געטון דער אמעריקאנער ראדיא סטאציע וועגען דער קאטאסטראפע.

עס זענען פערהאן א סך קרבנות. די איינ-געפאלענע הייזער האבען צוקוועטשט די איינוואוי-נער.

אין שטאט האט אויסגעבראכען שריפות, וואס מען האט נישט געקאנט פערלעשען.

לויט א פראוויזארישער צעהלונג זענען פער-האן 200 קרבנות.

עס זענען אנגעקומען רעטונגס-שיפען.

נ י ו - י א ר ק, 3 (ספ. טעל.) לויט לעצטע ידיעות האט די ערדציטערניש חרוב געמאכט א דריטעל הייזער אין שטאט.

אונטער די חורבות געפינען זיך 1,500 טויטע.

די צאהל פערוואונדעטע שטייגט איבער 6,000.

די באפעלקערונג געפינט זיך אונטער'ן פרייען הימעל. פון דער סביבה זענען אנגעקומען אויטאבוסען מיט לעבענס-מיטלען און מעדיצינישע הילף.

וויי[ט]ערע פרטים פעהלען.

ציוניסטישע לאנד-קאנפערענץ אין לעמבערג

ל ע מ ב ע ר ג, 3 (טעלעפאניש). דא האט זיך היינט געעפענט די ציוניסטישע לאנדס-קאנ-פערענץ.

עס זענען געקומען 150 דעלעגאטען

צאהל ארבייטסלאזע

וו א ר ש א, 3 (טעלעפאניש) אויף פעברואר ה. י. האט די צאהל ארבייטסלאזע אין פוילען דערגרייכט 325,782.

אויבען: א בליק אויפ'ן יאנגטסע-טייך, פון וואנען די יאפאנער בעשיסען נאנקין
אונטען: דאס אלטע טויער אין נאנקין, דער כינעזישער רעגירונגס-שטאט

יאפאנישע זעלנער שיטען א בריק

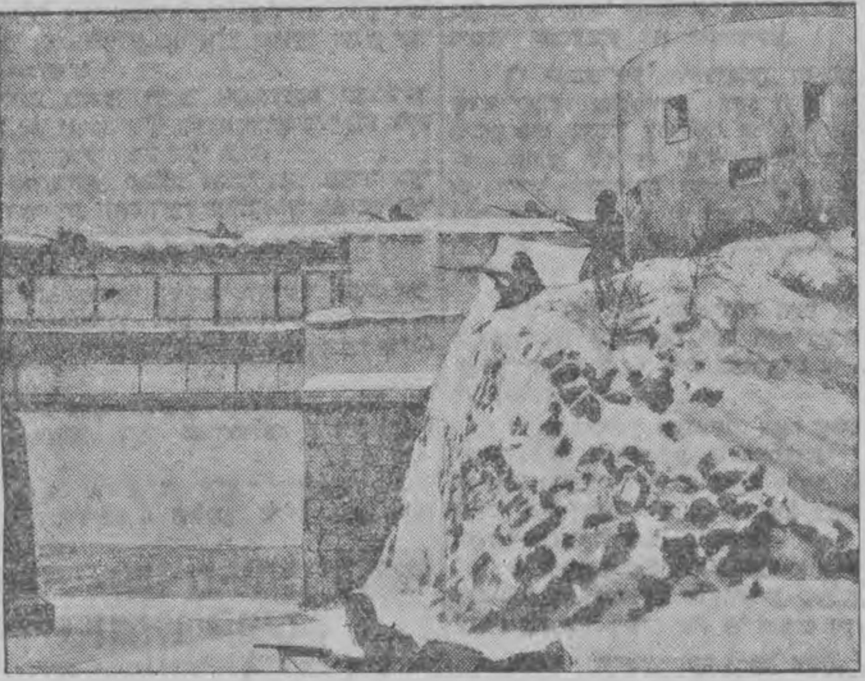

סטודענטען דראהען מיט טויט א יוד. דעפוטאט פאר זיין אינטערווענץ אין דער סאראקע-שחיטה

ק י ש י נ ע ו, (י.ט.א.) אין משך פון א גאנ-צען טאג האבען גרופען סטודענטען פון טעאלאגי-שען סעמינאר אין קישינעוו געטיילט אין די הויפט גאסען פלוג-בלעטלעך, געווענדעט צו די „ברידער רומענער קריסטען" און אונטערגעשריבען דורכ'ן „קישינעווער סטודענטען-צענטר", אין וועל-כען דער לעצטער רופט צו מארד געגען דעם דעפ. מ. לאנדאו, ווייל ער האט געפאדערט ביים קעניג אן אוידיענץ וועגען די געשעהענישען אין סאראקא. גלייכצייטיג ווערט בעגריסט די גרעניץ-וואך פאר איהר „מוטיגקייט אין סאראקע".

נישט קוקענדיג דערויף, וואס די פלוג-בלעט-לעך זענען געטיילט געווארען אין די גאסען א גאנצען טאג און פאליציי האט וועגען דעם גוט געוואוסט, זענען די פלוג-בלעטלעך קאנפיסקירט געווארען ערשט שפעט אין אווענד, און דער פראקוראר האט פערפיהרט אן אויספארשונג געגען די אויסארען.

יאפאנער בעשאסען אן ענגלי-שען דאמפער

ש א נ כ י י, 3 (ספ. טעל.)) דער ענגלישער דאמפער, וועלכער האט געפיהרט ענגליש מיליטער פון טיען-סין אין ביים פארט וואוסונג, בע-שאסען געווארען פון א יאפאנישע קרייסערס.

כינעזער האבען דערטרונקען א יאפאנישען קרייסער.

פראיעקט אפצושאפען די אוי-טאנאמיע אין די הויך-שולען

וו א ר ש א, 3 (טעלעפאניש) ווי מען גיט איבער גרייט מען זיך אפצושאפען די אויטאנאמיע אין די הויך-שולען.

זונטאג קומט פאר א צוזאמענפאהר פון פרא-פעסארען, אנגעהעריגע צו דער סאנאציע.

אויפ'ן צוזאמענפאהר זאל בעטראכט ווערען, דער פארשלאג צו נאוועליזירען דאס געזעץ פון דער אויטאנאמיע אין די הויך-שולען.

פראצעס פון 25 סעלראביסטען

ל ו ב ל י ן, 3. (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) דא האט זיך פערענדיגט דער פרא-צעס פון 25 סעלראביסטען.

דער הויפט-בעשולדיגטער יוזעף קאפטור איז פערמשפט געווארען אויף 10 יאהר תפיסה, 19 בע-שולדיגטע זענען פערמשפט געווארען פון 4 ביז 8 יאהר תפיסה. 5 זענען בעפרייט געווארען.

היינט זאל אויסברעכען א שטרייק אין די ווארשאווער שטאטישע אינסטיטוציעס

וו א ר ש א, 3 (טעלעפאניש) היינט זאל אויסברעכען א שטרייק אין די ווארשאווער שטא-טישע אינסטיטוציעס צוליב דעם, וואס מען האט נישט אויסגעצאהלט די פענסיע די באאמטע זינט 2 חדשים.

סקאנדאל און געשלעג אויף דער זיצונג פון קהלה=ראט אין ווארשא

וו א ר ש א, 3 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון קהלה-ראט איז געקומען צו גרויסע סקאנדאלען.

אנגעהויבען האט זיך א סקאנדאל ביי דער רעדע פון מזרחיסט גייפעלה, וועלכער האט גע-רעדט וועגען דעם, אז די קהלה דארף פראטעס-טירען געגען ענגלאנד, וועלכע האט געשלאסען די טויערען פון ארץ-ישראל פאר דער יודישער איינוואנדערונג.

אן אגודה'שער פרנס האט געמאכט א צווי-שען-רוף: „די רעוויזיאניסטען פיהרען דאך שוין א קאמף מיט ענגלאנד, טא וואס ווילט איהר פון אונז? איבריגענס וועט שוין זארגען וועגען דעם דער רעוויזיאניסטישער פרנס ד"ר דראליטש.

ד"ר שיפער: מיר קאנען אייך אוועקשענקען דעם ד"ר דראליטש.

ד"ר דראליטש (צום ד"ר שיפער): איהר וועט נאך געהן מיט דער אגודה.

ד"ר שיפער: איהר געהט דאך שוין מיט דער אגודה.

פרנס נייפעלד האט דאן ווייטער גערעדט און דערביי דערמאנט דעם געוועזענעם קהלה-פרע-זעס פארבשטיין.

דא איז ווידער געפאלען א צווישען-רוף פון אן אגודה'שען פרנס, אז פארבשטיין האט בעגריסט די „מים יודעא".

דערויף האט ד"ר שיפער אויסגערופען: איהר וואלט אין טלית און אין תפילין בעגריסט די „מיס יודעא", ווייל זי איז א שעהנע נקבה.

די אגודה'שע דאזארעס האבען דאן אויפ-געהויבען א געוואלדיגען טומעל, וואס איז אונטער-געהאלטען געווארען פון דער גאלעריע.

מען האט זיך געגענזייטיג בעזידעלט, געליא-רעמט און געפילדערט און נאך פיל מיה איז געלונגען צו בערוהיגען די צעהיצטע געמיטער און מען איז צוגעטרעטען צום טאג-ארדנונג.

עס איז נאכדעם אנגענומען געווארען די דרינגליכקייט פון פארשלאג וועגען די בלוטיגע געשעהענישען אין דער קהלה.

פרנס פינקערט קריטיקירט פארבשטייגס טע-טיגקייט. דערביי מאכט איהם פרנס קירשענבוים עטליכע צווישענרופען.

פינקערט שרייט אויס: שווייג משוגענער.

נאך פינקערטס רעדע איז צו איהם צוגע-גאנגען פרנס קירשענבוים און איהם געפרעגט פאר וואס ער האט איהם עפענטליך אנגערופען משוגע-נער. פרנס פינקערט האט דערויף שארף אפגעענט-פערט און פרנס קירשענבוים האט זיך אויסגעדריקט אז פינקערט פערטרעט אין דער קהלה די זאלפאנסען.

פרנס פינקערט איז געווארען אין כעס און האט דעם פרנס קירשענבוים דערלאנגט צוויי העפ-טיגע פעטש, פון וואס קירשענבוים איז געפאלען אויף דער פאדלאגע.

דא איז ערשט געווארען א געוואלדיגע מהומה, עס האבען זיך אנגעהויבען אויפסביי זידלערייען, די אויפרעגונג צווישען די ריכטונגען איז געווארען אזוי גרויס אז מען איז איבערגעגאנגען אין א געשלעג.

דאס געשלעג איז דערגאנגען אזוי ווייט, אז פאליציי האט זיך געמוזט אריינמישען און פונאנ-דערגעטריבען די דאזארעס.

דערמיט ווינשען מיר מזל-טוב אונזער געעהרטען פרעזעס
ר' יוסף כושאנאוויטש נ"י
צו דער חתונה פון זיין טאכטער
מרת בחה רויזע תחי' עב"ג מר אנשיל דאמב נ"י
זאל זייער לעבענס-וועג מיט רויזען געצירט זיין און זאלען זוכה זיין אויפצובויען זייער הויז אין ציון וירושלים.
די פערוואלטונג פון דער חברה „נושאי המטה" ו„גמילת חסדים", לאדז, פל. וואלנאששי 3.
722

אנאנסען אין „נייעם פאלקסבלאט"
האבען דעם גרעסטען ערפאלג!

לייען איבער און בעהאלט!
אויב דו ווילסט גליקליך זיין, אויב דו שטרעבסט נאך א גוטער צוקונפט וואס דארף זיין דער ציל פון דיין לעבען און אויב דו קאנסט דיך נישט דעצידירען אין דיינע אבזיכטען – טא קום און איבערצייג זיך צום
אייןציג בעריהמטען כיראמאנט ט. נעלקין
א דאנק זיין אונגעהויערן וויסען לייענט ער ארויס פון דיין האנד אדער גע-זיכט די פערגאנגענהייט, געגענווארט און צוקונפט. ער רופט אן די נעמען פון דיינע שונאים און פריינד. קאנסט גענוי אינפארמירט ווערען וועגען אלץ, וואס דיך אינטערעסירט. ער גיט דיר די בעסטע עצות וועגען אלץ, וואס קאן דיר נוצען ברענגען. גיט די בעסטע כאראקטעריסטיק פון פאטאגראפיעס. ווען דו וועסט הערען ווי אזוי דער בעריהמטער כ י ר א מ א נ ט ט. נעלקין וועט דיר גלייך פאראויסזאגען, וואסערע צוקונפט דיך ערווארט און וואס דו לעבסט איצט דורך – וועסטו ערשטוינט ווערען. .·. קום און איבערצייג זיך!
דער פרייז איז א קליינער. פאר ארבייטסלאזע גרויסער ראבאט
געקומען אויף א קורצע צייט קיין לאדז.
מעבלירטע צימערן „Higjena", נארוטאוויטשא 3, וו. 2.

פינף נייע געזעץ-פראיעקטען

וועגען פערשארפען די אימיגראציע בעגרענצונגען קיין אמעריקא

ו א ש י נ ג ט א ן, (י.ט.א.) דער קאנגרעס-מאן קייבל האט פארגעשטעלט דעם אימיגראציע-קאמיטעט ביים קאנגרעס פון די פעראייניגטע שטאטען פינף געזעץ-פראיעקטען וועגען אימיגראציע. קאנגרעסמאן קייבל האט ערקלערט, דאס אויב זיינע פראיעקטען וועלען אנגענומען ווערען, וועלען זיי האבען פאלגענדע ווירקונג:

1) עס וועט איינגעשטעלט ווערען אנ'אב-קלייב-סיסטעם אין דער אימיגראציע, וואס וועט צופאסען דעם אימיגראנטען-עלעמענט צו די עקאנאמישע בעדערפנישען פון לאנד און אויפ'ן יסוד פון וועלכען עס וועלען נישט אריינגעלאזען ווערען קיין אימיגראנטען, וואס לויט זייערע פראפעסיעס קענען זיי פערטרעטען ווערען דורך אמעריקאנער.

2) נידעריגע בעאמטע און דינערשאפט פון אויסלענדישע געזאנדשאפטען, וואס געפינען זיך אין אמעריקא אונטער דיפלאמאטישער אימוניטעט, זאלען מוזען בעקומען וואוין-ערלויבנישען לויט די אלגעמיינע געזעצען.

3) אויסלענדישע סטודענטען זאלען דעפארטירט ווערען פון לאנד נאכ'ן פערענדיגען דעם שטודיום.

4) גערעכטליכע פערפאלגונגען פון אונלעגאלע אימיגראנטען-רעזידיוויסטען.

5) פיקטיווע חתונות פון אויסלענדער מיט אמעריקאנער בירגער זאלען זיין א גרונד פאר דעפארטירען די אויסלענדער.

גרויסע שרפות

ב א ר י ס ל א ו, 3 (ספ.) אויפ'ן שטח פון גרובען „פאוועל" האט אויסגעבראכען א שרפה. עס איז אפגעברענט געווארען די קאנצעלאריע און א וואוין-הויז.

דער היזק איז בעדייטענד.

ב י ע ל ס ק א, 3 (ספ. עס האט אפגעברענט די פאבריק פון סטערניקעל און גלוכער.

דער היזק דערגרייכט 1 מיליאן זל.

געשטארבען א יודישער וועטעראן

א ט וו א צ ק, 3 (טעלעפאניש) דא איז געשטארבען דער יוד נטע זילבערמינץ, א וועטעראן פון פוילישען אויפשטאנד אין יאהר 1863.

פרא פאלעסטינע-קאנפערענץ אין וואשינגטאן

נ י ו - י א ר ק, 3 (יט"א טעלעגראפיש) דער מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע — עמנואל ניימאן פאהרט קיין וואשינגטאן צו א וויכטיגע קאנפערענץ. ס'האנדעלט זיך וועגען צוזאמענשטעלען דעם אמעריקאנישען פרא-פאלעסטינע קאמיטעט, אין דעם קאמיטעט זאלען אריין די איינפלוסרייכסטע אמעריקאנער פאליטיקער.

קאמיסיעס ארבייטען אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ

ג ע נ ף, 3 (ספ. טעל.) היינט איז נישט פארגעקומען קיין פלענאר-זיצונג פון דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ. עס האבען בלויז אפגעהאלטען זיצונגען די פערשידענע קאמיסיעס.

געעפענט די ענטוואפנונגס-קאנפערענץ אין גענף

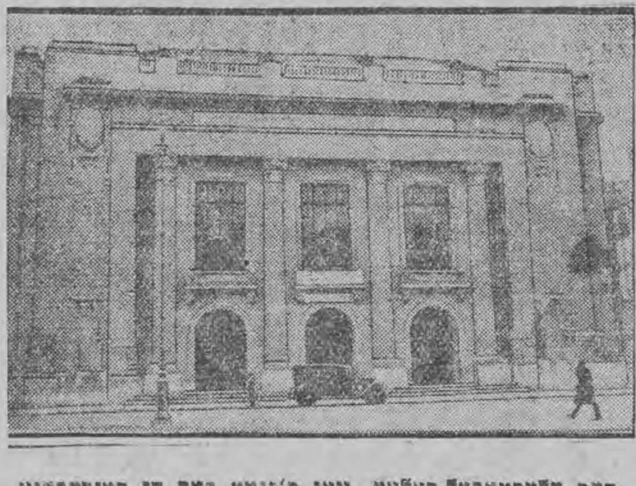

דער עלעקטאראל-פאלאץ, וואו ס'קומט פאר די קאנפערענץ | די ענטוואפנונגס-מארקע

פערארטיילט די אנטי יודישע עקסצעסען אין ווילנע

ערקלערונג פון עסטרייכישן בילדונגס-מיניסטער

ווי ע ן, 3 (יט"א טעלעגראפיש) דער עסטרייכישער בילדונגס-מיניסטער — ד"ר קערמאן האט פערעפענטליכט אנ'ערקלערונג אין וועלכער ס'ווערט אויף א שארפען אופן פערארטיילט די אנטי יודישע עקסצעסען אויף דער ווינער אוניווערזיטעט. אין דער ערקלערונג ווערט ווייטער געזאגט, אז די רעגירונג וועט אנעמען די שטרענגסטע מיטלען אויב די עקסצעסען וועלען זיך איבער'חזרן. אלע סטודענטען מוזען האבען די מעגליכקייט פריי צו שטודירען.

מארגען, (היינט), ווערט די ווינער אוניווערזיטעט צוריק געעפענט.

גערער רבי קויפט ארענדשען-פלאנטאציעס אין ארץ-ישראל

י ר ו ש ל י ם, 3 (יט"א טעלעגראפיש) ווי יט"א דערוואוסט זיך, האט דער גערער רבי בדעה צו לאקירען א גרויסען קאפיטאל אין ארענדשען-פלאנטאציעס.

ווי בעקאנט, האט דער גערער-רבי בעת זיין פריהערדיגען בעזוך אין ארץ-ישראל געקויפט א בעדייטענדען שטח ערד ביי תל-אביב.

דער רבי אליין גיט נישט קיין שום ערקלערונגען וועגען זיין רייזע, ער האט אויך נישט געענטפערט אויף די בעגריסונגען.

היינט הויבען זיך אן די בודזשעט-דעבאטען אין סיים

וו א ר ש א, 3 (טעלעפאניש). היינט הויבען זיך אן די בודזשעט-דעבאטען אין סיים.

די בודזשעט - זיצונגען וועלען אנהאלטען ביז'ן 13 פעברואר. יעדען טאג וועט פארקומען א זיצונג.

היינט וועט דער גענעראל-רעפערענט רעפערירען דעם בודזשעט און באלד דערויף וועלען זיך אנהויבען די גענעראל-דעבאטען.

יאפאנישע מפלה ביי שאנכאי

(ענדע פון ו־טע זייט).

געשטעלט אפילו צו באמבארדירען דעם אינטערנאציאנאלען קווארטאל.

יאפאנער זאמלען קרעפטען אין שאנכאי

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)) קיין שאנכיי זענען געקומען 2 יאפאנישע דיוויזיעס און 90 דירי-זשאבלען.

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)) צום פארט אין שאנכיי איז אנגעקומען אנ'ענגלישער קרייסער מיט א באטאלאן שאטלענדישע שיסער.

דיפלאמאטישער אטאק אויף יאפאן

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.) נעכטען האבען צום ערשטען מאל, די ענגלישע און אמעריקאנער אמבאסאדארען איבערגעגעבען א געמיינזאמע נאטע דעם יאפאנישען אויסערן-מיניסטער.

די נאטע פאדערט צו שאפען א נייטראלען פאס ארום שאנכיי.

נאכדעם ווי דער יאפאנישער אמבאסאדאר האט זיך בעקאנט מיט'ן אינהאלט פון דער נאטע, האט ער ערקלערט, אז ער איז גרייט אנצונעהמען איי-ניגע פונקטען, נאר איניגע פונקטען דארפען בע-שטעטיגט ווערען דורכ'ן יאפאנישען מיניסטאר-רען-ראט.

דער יאפאנישער קאבינעט איז זיך צוזאמען געקומען אויף א בעראטונג, וואס איז נאך נישט פערענדיגט.

מען ווייסט נאר, אז דער געמיינזאמער אמע-ריקאניש-ענגלישער פראנט האט ארויסגערופען אין די יאפאנישע פאליטישע קרייזען אנ'ענטוישונג, בנוגע צו ענגלאנד.

יאפאן האט א סך נאך צו זאגען וועגען ענג-ליש - אמעריקאנער פראיעקט וועגען א נייטרא-לען פאס. שאנכיי איז בעוואוינט פון 30.000 יאפא-נישע בירגער. דאס אינטערנאציאנאלע מיליטער קאן זיי נישט פערזיכערען די סכנה און אויך נישט בעזייטיגען דעם ווירטשאפטליכען באיקאט.

כדי צו שיצען די יאפאנישע אינטערעסען, שטע-לען די יאפאנער פעסט, איז נויטיג צו לאזען פול-שטענדיג פריי די טעטיגקייט פון יאפאנישען מי-ליטער אין שאנכיי.

יאפאן געגען דער פאדערונג פון אמעריקא און ענגלאנד

פ א ר י ז, 3 (ספ. טעל.) „אינדא-פאציפיק-אגענטור" איז מודיע, אז דער יאפאנישער מיניס-טארען-ראט האט אפגעווארפען דעם ענגליש - אמעריקאנער פראיעקט וועגען שאפען א נייטרא-לען פאס אין שאנכיי.

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)) די היינטיגע יא-פאנישע פרעסע אין טאקיא רופט די יאפאנישע רעגירונג זיך ענטקעגענצושטעלען די פאדערונג פון אמעריקא און ענגלאנד.

די יאפאנישע כוחות אין שאנכיי זענען נישט גענוג צוליב דעם דארף מען אונבעדינגט אהינ-שיקען נייע מיליטער.

יאפאנער בעזעצען נייע כינעזישע שטעט

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)) די יאפאנער האבען פערנומען איניגע שטעט ביים טייך יאנג-טסע.

נעכטען האבען יאפאנישע מאטראסען בע-זעצט דעם פארט סווא-טאר.

מען ערווארט דאס אנקומען פון 7 יאפא-נישע שיפען.

אין דער שטאט דויערט דער קאמף.

אין דער פראווינץ גוואן-דון, האט די כינעזישע מאכט צונויפגעזאמעלט מיליטער, כדי צו פערטי-דיגען סווא-טאו.

מאפע פון כינע

די ערטער, וואס זענען פערנומען דורך די יאפאנער זענען אויטערגעשטראכען

אינטערווענץ פון צענטראלען קליינהענדלער-פערבאנד

וועגען די לעצטע אנפאלען אויף די ירידים-פאהרער איז פוזנער געגענד

אינערן-מיניסטעריום זאגט צו אנצונעהמען מיטלען

וו א ר ש א, (י.ט.א.) די לעצטע אנפאלען אויף די קליינהענדלער-ירידים-פאהרער אין קשיווין דעם 13-טען פ. ה. אין קאושמין דעם 14-טן פ.ה. און קראטאשין דעם 18-טען פ.ה. (פויזנער געגענד) האבען בולט בעוויזען, דאס די עקסצעסען טראגען נישט קיין אינדיווידועלען כאראקטער, נאר מען האט דא צו טון מיט א פארויס צוגעגרייטע באנדע, וועלכע טעראריזירט די קליינהענדלער און ירידים-פאהרער.

דאס האט ארויסגערופען א גרויסע בעאונ-רוהיגונג צווישען די ירידים-פאהרער, וועלכע צעה-לען העכער 500 משפחות בלויז פון קאליש און וואמען עס דראהט א פולשטענדיגער אונטערגאנג צוליב די שרעק ארויסצופאהרען אויף מערק אין דער פויזנער וואיעוואודזטווא.

לויט דער רשימה, וואס איז צונויפגעשטעלט געווארען דורכ'ן קליינהענדלער-פעראיין אין קאליש, האבען 40 קליינהענדלער-משפחות בעת די לעצטע אנפאלען אין די אויבענדערמאנטע שטעט פערלוי-רען זייער גאנץ ביסעל האב-און-גוטס און געבליבן אהן שום מיטלען צום לעבען. חוץ דעם זענען פערהאן א סך קליינהענדלער, וועלכע האבען גע-ליטען גרויסע געלד-היזקות און פיל זענען פער-וואונדעט געווארען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט דער קליינ-הענדלער-פעראיין אין קאליש אויף דער אלגעמיי-נער פערזאמלונג דעם 24-טען יאנואר צונויפגערו-פען פון יודישע און קריסטליכע ירידים-פאהרער, אנגענומען א בעשלוס צו שיקען קיין ווארשא א דעלעגאציע פון פעראיין, וועלכע זאל צוזאמען מיט די פארשטעהער פון דער צענטראלע אינטערוועני-רען ביי די מאכט-ארגאנען און אלס עדות אילו-סטרירען דעם פערלויף פון די לעצטע כוליגאנישע אנפאלען אויף די ירידים-פאהרער אין פויזנער געגענד.

דאנערשטאג, דעם 28-טען פ.ה. האט א דע-לעגאציע פון צענטראלען קליינהענדלער-פערבאנד די ה"ה: פראזעס אדוו. ב. זונדעלעוויטש און פאר-שטעהער פון די געליטענע ירידים-פאהרער: פרעזעס און האנדעלס-ראט י. מ. העבער און ד. בארענ-שטיין פון קאליש אינטערווענירט אין פאליטישען דעפארטאמענט פון אינערן-מיניסטעריום, וואו זיי האבען בייגעלעגט דעם גאנצען געזאמעלטען מא-טעריאל וועגען די כוליגאנישע אנפאלען צו-זאמען מיט א רשימה פון די געליטענע און זייערע היזקות און געפאדערט אונטערנעמען ענער-גישע שריט צו פערזיכערען די קליינהענדלער ירידים - פאהרער זייער לעבען און פערמעגען ביים פיהרען זייער האנדעל אויף די ירידים און טערגער אין פויזנער וואיעוואודזטווע, אונטער-דריקען מיט דער גאנצער קראפט יעדער טראר און געוואלט-טאטען אויף די מערק געגען די הענדלער. פערשטארקען די זיכערהייטס-ארגאנען אין פויזנער וואיעוואודזטווע, ספעציעל אויף די טערגער און ירידים, אונטערדריקען יעדע אנטיסע-מיטישע אקציע, וואס איז געווענדעט געגען די יודישע קליינהענדלער און צוריקשטעלען די נאר-מאלע ארטיגע פערהעלטנישען.

די דעלעגאציע האט אויך בייגעלעגט אנ'-אויספיהרליכן אויסצוג פון אלע טארגען און ירידים וועלכע דארפען פארקומען אין משך פונ'ם לויפענ-דען יאהר, און געבעטען לעגען אכט אויף די טערמינען פון די פארשטעהענדע ירידים אין דער פויזנער וואיעוואדזטווע.

אין רעזולטאט פון דער אינטערווענץ האט מען אין פאליטישען דעפארטאמענט ערקלערט דער דעלעגאציע, אז אין אלגעמיין האבען די עקסצעסן נישט געטראגען קיין ריין אנטיסעמיטישען כאראק-טער, ווייל צווישען די געליטענע זענען אויך פערהאן קריסטליכע קליינהענדלער. די צענטראלע מאכט-ארגאנען זענען אלזייטיג אינפארמירט וועגען דער פאקטישער זאכלאגע אין קראטאשין, קאזשמין און די איבריגע ערטער, וואו עס קומען פאר ירידים און האט פערזיכערט, אז דאס אינערן-מיניסטעריום וועט אונטערנעהמען אלע מיטלען וואס זענען אין איהר רשות צו פאראליזירען אויף להבא יעדע שעדליכע און אונפעראנטווארטליכע טעטיגקייט. חוץ דעם וועט דאס מיניסטעריום שוין איצט דורך ספעציעלע צירקולארען אנווייזען דער לאקאלער מאכט וועגען דער נויטווענדיגקייט צו פערשטארקען די זיכערהייטס-ארגאנען אין דער צייט פון האנדעל ספעציעל אויף די טערגער און ירידים אין דער פויזנער וואיעוואודזטווע.

לאדז, 4 פעברואר 1932

„נײער פאלקסבלאט"

לאדז, 4 פעברואר 1932

אויף די בלוטיגע ברעגן פון דניעסטער

דער אדמיניסטראטיווער ווילקיר אין דער דניעסטער-געגענט. — מעשה בריטשאן. — די קאמוניסטישע לעגענדע. — דער בענדערער „פוטש" און זיינע פופצעהניעהריגע אנטיילנעהמער. — די סאראקער טראגעדיע. — די סיגוראנץ וואשט אפ די הענד. — וועט די רעגירונג איינפיהרען בעלאגערונגס-צושטאנד אין בעסאראביען?

(קארעספאנדענץ פון בוקארעשט צום „נײעם פאלקסבלאט")

שטיל און אומעטיג, ווי אויף א בית-עלמין איז אויף די ברעגן פון דניעסטער, וואס טײלען אפ רומעניען פון ראטען-רוסלאנד. דער גורל פון די בעסאראבער שטעטלעך און גרעסערע פונקטען, ווי בענדער, כאטין, סאראקי און אקערמאן, וואס שטעהען הארט בײ דער גרעניץ, איז זעהר א ביטערער. דער האנדעל איז אפגעשטארבען, אלע פרנסות דערשלאגען און די גאנצע בעפעלקערונג אין דער דאזיגער געגענד לעבט אין מורא'דיגען נויט.

פיל שרעקליכער איז אבער דער אדמיניסטראטיווער ווילקיר, אונטער וועלכען ס'לעבען די שטעטלעך, וואס ליגען נאהענט צום דניעסטער.

דער הפקר, וואס הערשט אין די דאזיגע פונקטען איז נישט צום בעשרייבען. יעדעס „קנעפעל" פיהרט זיך אויף ווי א זעלבסטהערשער און דאס גיט די מעגליכקייט, אז ס'זאלען פארקומען אזעלכע מיטעלאלטערישע עפיזאדען, ווי מיט א פאר יאהר צוריק אין בריטשאן. דער פאליציי-שעף פונ'ם דאזיגען שטעטעל האט געווארפען א אומה אויף דעם יוגענד-קלוב, וואו ס'פלעגט זיך צוזאמענקלײבען די ארטיגע יוגענד. אין א שעהנעם אווענד האט דער דאזיגער פאמפאדור ארומגערינגעלט מיט זײנע אגענטען דעם קלוב. צעמזקט די אנוועזענדע יוגענטלייט און בנוגע די מיידלעך האט ער פעראורדענט אונטערזוכען זייערע סמני-בתולים. דער דאזיגער פאקט האט דערנאך אפילו ארויסגערופען אנ'אנפראגע אין פארלאמענט. אבער די רעגירונג האט זיך בעמיהט צו דערשטיקען דעם דאזיגען סקאנדאל.

אלע רעגירונגס-בעאמטע קומען אין דער דניעסטער-געגענד מיט דער הײליגער מיסיע צו קעמפען מיט'ן בעסאראבער באלשעוויזם און דערום זעהען זיי אין אומשולדיגע זאכען אנ'אנזאג פון דער קומענדיגער רעוואלוציע. שטעלען פערצווייפעלטע פויערים א ווידערשטאנד די פיסקאל-אגענטען, אינסצעניזירט מען א פראצעס וועגען אויפשטאנד, שטרייקען הונגעריגע בעלי-מלאכות אויס ריין עקאנאמישע סיבות, ארעסטירט מען זיי אונטער דער בעשולדיגונג, אז זיי זענען מאסקווער אגענטען. אין יעדען אויסדרוק פון בירגערליכער אומצופרידענהייט זעהט מען די קאמוניסטישע אינטריגען און די בעאמטע זענען בעשעפטיגט טאג און נאכט מיט אויסראטען די „קראמאלע" ביז חזקה.

אלס אילוסטראציע פון דער קאמוניסטישער לעגענדע, וואס שוועבט אין דער אומגליקליכער פראווינץ, קענען דינען דער נישט לאנג פארגעקומענער „פוטש" אין בענדער און דער לעצטער שוידעריכער מארד אין סאראקי.

אין בענדער האבען, ווי אין פיל אנדערע שטעט, געארבײט אין אונערטרעגליכע בעדינגונגען נײטארינס. די בעל-הבית'טע, א געוויסע סערעברינסקאיא, האט בעהאנדעלט די מעדלעך ווי שקלאפען און אויסגעזויגען פון זיי דעם מארך פון די בײנער. נישט קענענדיג מעהר איבערטראגען די דערנידערונגען און נויט, האבען די מיידלעך ערקלערט א שטרייק. די בעל-הבית'טע האט אבער פון גארנישט געוואלט וויסען און אויפגענומען אנדערע ארבייטארינס. ווען די שטרייקענדע האבען געפרובט נישט צו דערלאזען די שטרייקברעכער צו דער ארבייט, האט די שניידערקע זיך געווענדעט צו דער פאליציי מיט א מסירה, אז די נייטארינס זענען קאמוניסטקעס און פארנעמען זיך מיט רעוואלוציאנערער טעטיגקייט. די מאכט האט לאנג נישט געטראכט, ארעסטירט די יונגעלייט און זיי איבערגעשיקט ביז'ן געריכט אין געפענגניש אריין.

די מיאוסע אויפפיהרונג פון דער שניידערקע און פון דער פאליציי האבען אויפגערעגט איניגע יונגע ארבײטער, וועלכע האבען זיך געלאזט צו דער פאליציי, כדי צו פראטעסטירען געגען דעם אומגעזעצליכען ארעסט פון זייערע חברים. אזוי ווי ס'איז געשעהן אין א פייער-טאג, האבען זיי דארט קיינעם נישט געטראפען. ווײלענדיג דאך מיט עפעס קומען צו הילף זייערע חברים, זענען זיי געגאנגען אין געפענגניש און געבעטען דעם פערוואלטער צו בעפרייען די ארבייטער. דער לעצטער דערזעהענדיג פאר זיך א מנין יונגלעך, האט אנשטאט זיך אויסשרייען אויף די ווייסע חברה'ניקעס אויפגעהויבען אנ'אלארם און אויסגעשאסען אין דער לופט. די יונגעלייט זענען זיך צולאפען און די פאליציי האט זיך געלאזט אויף דער יאגד און געכאפט אויף דער גאס נכל הבא בידים עטליכע און צוואנציג דורכגעהער, וועלכע מ'האט באלד איינגעזעצט אין תפיסה.

דער דאזיגער פאקט בעווייזט ווי גרויס ס'זענען די אויגען ביים שרעק, און אז גאנץ אומשולדיגע זאכען ווערען אויפגעבלאזען אין אויפשטאנדען. אין בענדער אבער האט מען דעם „פוטש" אויפגענומען גאנץ ערנסט און פופצעהניעהריגע יונגעלייט שמאכטען נאך ביז היינט אין געפענגניש אונטער דער שווערער בעשולדיגונג, אז זיי האבען געוואלט בעפאלען די טורמע און בעפרייען די ארעסטירטע.

און איצט, די שחיטה אין סאראקי. דער מענשען-שמוגל איבערן דניעסטער איז די לעצטע צייט זעהר ערשווערט. דאך קומען אריבער קיין רומעניען פיל היימלאזע און מ'דארף מיינען, אז אויך פיל אנטלויפען מיט דעם זעלבען וועג קיין רוסלאנד. ווי ס'דערציילט די אפיציעלע מעלדונג, זענען אין דער נאכט אויף שבת, דעם 9-טען יאנואר אין סאראקי דערשאסען געווארען בשעת'ן גנבה'נען די גרעניץ 6 יונגעלייט, וועלכע האבען נישט געפאלגט די ווארנונגס סיגנאלען פון דער וואך.

די ידיעה וועגען סאראקער מארד האט ארויסגערופען פיל קאמענטארען אין דער פרעסע. די יודישע און רומענישע צייטונגען האבען זיך ערקלערט נישט צופרידען מיט'ן קאמוניקאט פונ'ם אינערן-מיניסטעריום. מ'שטעלט די פראגע, פארוואס האט די געשיכטע פאסירט דווקא אין א געגענט, וואס איז שטענדיג בעלויכטען פון ביידע זייטען און וואו איז לחלוטין נישט פאסיג פאר מענשען-שמוגעל. ווייטער איז א קשיה, וואס דאס מאל האבען געפרובט גנבענען די גרעניץ 6 מענשען בציבור ווען תמיד ווערט דאס געמאכט איינציגווייז. איבערראשענד פון אלעמען זענען די רעזולטאטען פונ'ם פאלמאסען, וואס בעווייזען אז אין יעדען זענען געמאכט געווארען צעהנדליגער שאסען פון פראנט אויף א נעהנטערע שטרעקע, אפילו מיט יאגד-ביקסען; מ'האט דעסגלייכען געפונען אין די קערפער שטיקער פון האנד-גראנאטען. דאס אלץ שליסט אויס די ווערסיע, אז די אומגליקליכע זענען אנטלאפען און צווינגט צו גלויבען אז מ'האט די יוגענטליכע פשוט פערנארט אין א נעץ און אומגעבראכט ווי שאף.

און ווער זענען די קרבנות? א חוץ דעם קאנטראבאנדיסט מיכלאש זענען די איבריגע אלע יודען, ארבייטסלאזע, וועלכע האבען געזוכט גליק אין יענער זייט סמבטיון. זייערע נעמען: ש. פאפו (זעצער) רודמאן (א בלעכער), פרל. דרעקאזאן (א שניידערין), פרל. פערדמאן, (א לעהרערין פון בירטשעווא) און צעקינאווסקי (אן בעשטימטע פראפעסיע). די אפיציעלע ווערסיע, אז דאס זאלען זיין געוועזען קאמוניסטען אדער שפיאנען, ווערט איצט נאך דער גענויער אויספארשונג קאטעגאריש אפגעלייקענט. איינע פון די קרבנות זעלדע פערדמאן, האט איבערגעלאזט איהרע עלטערן פאלגענדען הארציגען בריף: „מײנע טײערע עלטערן, כ'וויס אז מיין

(ווײטער זעה 6-טע זייט).

ארכעאלאגישע דאקומענטען פון פאר דער משה-עפאכע

וויכטיגע אויסגראבונגען אין יריחו

לאנדאן, (י.ט.א.) „דיילי מייל" ברענגט פאלגענדע מיטטיילונג פון סער טשארלז מארסטאן, וואס אונטער זיין פאטראנאט ארבייט די ארכעאלאגישע עקספעדיציע פון פראפ. דזשאן גארסטענג אין ארץ-ישראל.

זייט א לענגערער צייט פיהרט די גארסטענג-עקספעדיציע ארכעאלאגישע אויסגראבונגס-ארבייטען ארום יריחו. לעצטענס זענען די ארבייטען געפיהרט געווארען אין די קברות מלכי בית דודי. לויט דער מעלדונג פון סער טשארלז מארסטאן זאלען איניגע חפצים, וואס זענען בעת די אויסגראבונגען געפונען געווארען, געבען די מעגליכקייט מיט א געוויסער זיכערקייט פעסטשטעלען, ווער עס איז געווען די עגיפטישע פרינצעסין, וואס האט העכער 3300 יאהר צוריק פון נילוס-שליים ארויסגעצויגען דאס קינד משה. עס האנדעלט זיך נעמליך וועגען טעפ-געשיר, אויף וועלכע עס זענען דא אויפשריפטען וועגען יציאת-מצרים.

פון די אויפשריפטען איז צו צו זעהען, אז דאס איז געשעהן ארום יאהר 1440 פאר דער קריסטליכער ערא. די דאזיגע דאטע שטימט מיט דער ביבלישער דאטע וועגען יציאת מצרים. געשעהן איז עס קורץ נאכ'ן טויט פון פרעה טאטמעס דעם דריטען, דעם נאכפאלגער פון פרעה טאטמעס דעם צווייטען. אונטער דער 13-יעהריגער ממשלה פון טאטמעס דעם צווייטען און די ערשטע 14 יאהר פון דער 53-יעהריגער ממשלה פון זיין נאכפאלגער טאטמעס דעם דריטען איז די אייגענטליכע הערשערין פון לאנד געווען האטאסו, די מעכטיגסטע פרינצעסין פון דער עגיפטישער געשיכטע. זי איז געווען די שוועסטער פון טאטמעס דעם צווייטען און ווערט אין דער ביבעל בעצייכענט אלס „בת פרעה".

פון די אויפשריפטען אויף די כלים, וואס מען האט איצט געפונען אין יריחו, איז צו דרינגען, אז האטאסו האט עס געהאט ארויסגעצויגען משה'ן פון וואסער-שליים. זי האט איהם געהאלפען בעקומען מאכט און איינפלוס, נאך איהר טויט אבער האט משה געמוזט אנטלויפען קיין מדין. וואו ער האט זיך אויפגעהאלטען די לעצטע 40 יאהר פון דער רעגירונג פון טאטמעס דעם 3-טען.

שאקאלאד און קרעם קריגט מען, קיין שוועבעלעך נישטא

מאסקווע (יט"א) „די געברויכ-קאאפעראציע טוט אבסאלוט גארנישט צו פערזארגען די קאלכאזניקעס פון קאלינדארפער ראיאן מיט די נויטיגסטע געברויכען-ארטיקלען", בעקלאגט זיך די צייטונג „סאציאליסטישער דארף". אויף אלע 44 ישובים פון גאנצען יודישען ראיאן זענען ברוך-הכל פערהאן 26 קראמען, טרעפט מאקע דעריבער גאנץ אפט, שרייבט די צייטונג, אז נאך א פעקעל שוועבעלעך אדער נאך א פונט זאלץ קומט אויס צו געהען צופוס אכט קילאמעטער. אויסער דעם האלטען די קראמען אפט אזעלכע ארטיקלען, וועלכע דער דארף קען נישט געברויכען, ווי למשל שאקאלאד, קרעם, טייערע קנעפ און נאך אזעלכע ארטיקלען און האבען נישט די נויטיגסטע געברויכס-ארטיקלען, ווי זייף, פשוועקעס, שניט-סחורה א. דגל.

איינציגע קאאפעראטיווע קראמען, דערצעהלט דער „סאציאליסטישער דארף" פערקויפען נישט אנדערש קיין נויטיגע ארטיקלען, וואו דער קונה נעהמט נישט עפעס פון די פערלעגענע סחורה, וועלכע ער דארף גארנישט האבען. למשל, אויב ער וויל קויפען א גלאז צי א לאמפ, מוז ער אויך קויפען א ביכעל, אז נישט פערקויפט מען איהם נישט דאס גלאז. דאס אלץ רופט ארויס אויפרעגונג צווישען די קאלכאזניקעס און די צייטונג פאדערט פון דער ארטיגער סאוויעטישער מאכט און פון דער פארטיי-ארגאניזאציע, אז זיי זאלען מאכען ארדנונג אין דער קאאפעראציע פון קאלינינדארפער ראיאן.

אנ'ארבײט

וואס מ'טאר נישט אפלעגען!

עס דערגעהנטערט זיך די צייט, וואס מען שאצט דעם אומזאץ-שטייער, און א פחד בעהערשט דעם סוחר, זיין גאנצע מיה און איבערמענשליכע אנשטרענגונגען צו בלייבען עקזיסטירען וועלען אונטערגעהאקט ווערען מיט איינמאל אויב מען וועט איהם שאצען מעהר ווי ער איז אומשטאנד צו בעצאהלען.

וואס ערגער עס איז די לאגע פון די סוחרים אלץ ערנסטער ווערט די דאזיגע מורא פאר די צו גרויסע געשאצטע שטייערען, עס איז נישטא פון וואנעט צו נעהמען, פון וואס צו צאהלען. אין די פריערדיגע יאהרען האט מען געצאהלט פון די אייגענע פערמעגענס און פון געבארגטע סחורות, איצט בארגט מען נישט קיין סחורה און נישט קיין געלד, איצט צאהלט מען די שטייערען פון די סאמע לעצטע כוחות, אויב מען וועט איצט שאצען מעהר ווי מען איז אימשטאנד צו צאהלען וועט דאס ברענגען אויף די סוחרים אנ'אומפערמיידליכע רואינאציע.

ווי גרויס איז בכלל געווען דער אלגעמיינער אומזאץ אינ'ם יאהר 1931?

אויף דער דאזיגער פראגע ענטפערען קלאר און בולט די אפיציעלע ציפערן.

אין יאהר 1931 האט די מעטאל-פאבריקאציע פראדוצירט ווינציגער מיט פופציג פראצענט. די לעדער-פראדוקציע האט פראדוצירט ווינציגער מיט פערציג פראצענט. די טעקסטיל-פאבריקאציע — ווינציגער מיט 32 פראצענט, די קאנפעקציע-צווייגען האבען פערקלענערט די אומזאצען מיט 25 פראצענט אין פערגלייך צום פריהערדיגען יאהר.

אויב מען זאל רעכענען דעם אומזאץ נישט לויט דער וואג און מאס פון די סחורה נאר לויט דעם פרייז, איז דער געלד-אומזאץ אין דער פאבריקאציע און האנדעל געווען קלענער אין יאהר 1931 נישט ווינציגער ווי מיט פופציג פראצענט אין פערגלייך צום יאהר 1930.

וואס איז שייך דעם טראנספארט בעווייזען די אפיציעלע ציפערן אז אין יאהר 1931 האט מען מיט די באהנען טראנספארטירט סחורה מיט 25 פראצענט ווינציגער ווי אין יאהר 1930.

נישט בעסער ווייזט אויף די קרעדיט-סטאטיסטיק. די באנק-פאלסקי האט אין פאריגען יאהר אנערקענט אויף קרעדיט א סומע פון איין מיליארד מיט 155 מיליאן, אבער מען האט אויסגענוצט בלויז 670 מיליאן זל. אויף דיסקאנטא-קרעדיט, פשוט דערפאר, ווייל די פאבריקאנטען האבען נישט געלייזט און האבען נישט געהאט קיין ווערקסלען.

דערפון איז בולט צו זעהען, אז דאס גאנצע ווירטשאפטליכע לעבען האט זיך געוואלטיג איינגעשרומפען. דאס איז א פאקט, וואס שטעכט די אויגען, דאס דארף מען אפילו נישט בעווייזען. די 330 טויזענד ארבייטסלאזע און די 500 טויזענד ארבייטער, וואס זענען כמעט ארבייטסלאזע, מחמת זיי ארבייטען נאר איין טאג אדער צוויי — אט דאס אלץ רעדט און שרייט קלארע דבורים.

לויט אט דעם טרויעריגען סך-הכל דארף היי-יאהר דער אומזאץ-שטייער געשאצט ווערען יעדען א העלפט פון פאריאהרען, אזוי מוז מען האנדלען אויב מען וויל נישט די רעשט דערדריקען, דעם האנדעל און די פאבריקאציע.

עס מוז אויפהערען דער טעות, אז דערמיט וואס עס ווערט פעראָרעמט דער סוחר, ליידט בלויז ער אליין. צוליב דער פאלשער מיינונג איז דער קריזיס ביי אונז שארפער ווי ערגעץ אנדערש, אויב מען דריקט צופיל די סוחרים מיט אומבערעכטיגטע הויכע שטייערען, ווערט אויך די פאבריקאציע דערשטיקט, דערמיט טרייבט מען ארויס פרישע צעהנער טויזענדער ארבייטער פון די פאבריקען און ווארשטאטען. מען טרייבט זיי אזוי ארוים צו ארבייטסלאזיגקייט און נויט.

די האנדעלס-קאמערן האבען איצט פאר זיך א געוואלדיג וויכטיגע אויפגאבע קלאר צו מאכען די שטעלונג פון דער שטייער-מאכט בנוגע דער שאצונג פון אומזאץ פאר'ן יאהר 1931, און זיי דארפען אויף דעם סמך פערלאנגען פון דער רעגירונג דאס מ'זאל נישט שאצען מעהר „אבראטאווע" נאר בהסכם מיט דער פאקטישער זאכלאגע.

איצט איז די העכסטע צייט דערויף, די פראקטיק האט אונז שוין אויסגעלערנט אז מען טאר נישט לאזען די אינטערווענץ-ארבייט אויף שפעטער ווען מען האט שוין אלעמען געשאצט און ווען אלץ זענען שוין געשטויסען צו דער פערצווייפלונג לאחר המעשה העלפט שוין גארנישט.

דאס מוז געטון ווערען בעצייטענס!

וו. ד.

שטאטישע ביבליאטעק אין טשערנאוויץ

געגען העברעאישע און יודישע ביכער

טשערנאוויץ. (יט"א). די טשערנאוויצער שטאט-פערוואלטונג האט געעפענט א ביבליאטעק וואס ענטהאלט ביכער פון יעדער נאציאנאלער ליטעראטור — א חוץ פון דער העברעאישער און יודישער. אין צוזאמענהאנג דערמיט טרעט ארויס די „טשערנאוויצער גײַע צייטונג", מיט א שארפען פראטעסט געגען דער טשערנאוויצער שטאט-פערוואלטונג. ווי בעקאנט בעשטעהען די יודען כמעט א העלפט פון דער גאנצער בעפעלקערונג אין טשערנאוויץ.

א. רייזין וועגן אקטיאר שפיוואקאווסקי

אין זיינע זכרונות וואס אב'הם רייזען פער-עפענטליכט איצט דערצעהלט ער וועגען בעריהמטען יודישען שוישפילער שפיוואקאווסקי, וועלכער איז געווען איינער פון די פיאנערען פון יודישען טע-אטער אט וואס:

„אבער דעם שטארקסטען איינדרוק האט אויף מיר דאן, אין 1913 אין אנטווערפען געמאכט דער יודישער שוישפילער שפיוואקאווסקי, וועלכער איז שוין געווען א יחיד, סיי אלס שוישפילער, סיי אלס גביר. אזא מין פילאזאפישע רוהיגקייט ווי עס האט זיך דאן געמערקט אין שפיוואקאווסקיס האלטען זיך, אין זיין גרויס מענשליכען שמייכעל, אין זיין מקבל באהבה זיין די אלע בעליידיגונגען, אלס גע-פאלענער שטערן איז געווען שווער צו געפינען און עס האט ביי מיר ארויסגערופען דעם טיפ-סטען מיטגעפיהל, נישט קוקענדיג וואס דער מין שפיוואקאווסקי-אקטיאר איז מיר געווען ווייט און עס איז מיר קיינמאל נישט אויסגעקומען צו זעהן איהם אין זיין גדולה וואס זי איז — אין א געוויס-סען פעריאד אין די נייינציגער יאהרען פון פאריגען יאהרהונדערט — געווען לעגענדאריש. אויך לעגענ-דאריש איז געווען זיין גוטסקייט און מילדקייט אין בעצוג צו אריימערע אקטיארען און טאקע א דאנק אט דער גוטסקייט זיינער, זיין אפענע האנט און — אזוי-גערופענע — ברייטע האַרץ, האט איהם מא-טעריעל רואינירט., אין אנטווערפען האט ער שוין נישט עקזיסטירט מיט זיין אמאליגען נאמען, געשפילט קליינע ראלען אין דעם דארטיגען יודי-שען טעאטער, וואס איז בעשטאנען פון דער וואקס-מאן-טרופע, און אפילו אין אט דער טרופע איז ער געווען פון די נישט-וויכטיגע אקטיארען, וויסענדיג, געשיכטלעך פון זיין אמאליגער גלאריע האט מיר, אין דער שטיל געווייגט דאס האַרץ קוקענדיג אויף איהם, ויסהערענדיג זיינע רייד און איבערהויפט זעהענדיג דעם שמייכעל אויף זיין גוטמוטיגען פער-עלטערטען פנים, הגם נאך גענוג שטראהלענדיג און מיט א יוגענטליכען פייערל אין די וואונדערליכע, שטענדיג-שמייכלענדיגע אויגען...

א גרויסען בחת-רוח האט ער געהאט ווען ער האט אויף מיין „אווענט“, וואס איז פארגעקומען טאקע אין אנטווערפענער יודישען טעאטער, אנטייל-גענומען אין מיין איינאקטער „גוטע ברידער“. ער האט געשפילט איינעם פון די הענדלער און האט באמת די דאזיגע קליינע און אומוויכטיגע ראלע הענדלער געשפילט מיט א סך הומאר און פער-שטענדניש פאר דעם טיפ פון א ווארשעווער הענד-לער פון אלטווארג בכלל. אז איך האב איהם, שוין נאכן שפילען, אויסגעדריקט — אין א גוזמא'דיגען פארם — כדי צו מוטיגען איהם — מיין מיינונג וועגען זיין שפילען, האט ער זיך אזש געפרייטעלט, ווי א יונגער אקטיאר, וואס הויבט ערשט אן, געווען גליקליך, וואס עס געפינט זיך נאך איינער וואס שאצט אפ זיין בינהע-קונסט און ווי בערוישט פון דעם דערפאלג געמורמעלט:

— וואס דען? אז מיר ווילען קענען מיר נאך עפעס...

עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז נישט קוקענ-דיג וואס ער איז אן'אקטיאר פון די אמאליגע אפער-רעטעס און מעלאדראמעס, איז ער דאך געווען בע-קאנט מיט דער יודישער ליטעראטור, דערמאנט מיט ליבשאפט און ערפורכט די נעמען פון י. ל. פרץ, זיך שיער נישט געריהמט אז ער קען אויך פערזענ-ליך שלום אש, דעם אויטאר פון „גאט פון נקמה“, און אפילו אין דער דאזיגער — נאך זיין מיינונג — גאלדענער דראמע אנטייל גענומען שוין די לעצטע יאהרען נאך זיין גדולה, אויך א קליינער טייל פון מיינע דערציילונגען און לידער זענען איהם בע-קאנט געווען און ער האט אויסגעדריקט זיין אנער-קענונג פאר מיר מיט אלערליי אויפריכטיגע און פריינטליכע אויסדרוקען אויף זיין שטייגער. ער איז בכלל געווען א מענש מיט אינטעליגענץ, [illegible], מאניערען און מיט אן'אמת גאלדענע האַרץ, ווי עס דופט אן אזעלכע גוטע מענשען דאס פאלק.

עס איז מיר באר געווען א וואונדער, וואס די ניו-יארקער שוישפילער, די גדולים, וואס זענען אין יענער צייט געשטאנען אויף דעם העכסטען שפיץ פון זייער מאטעריעלען און ארטיסטישען דערפאלג, האבען אזוי פערגעסען אין זייער ערשטען פער'אר-גער און בושעפּליכען זין, ווען איינע פון זיי האבען געשפילט ביי איהם אין זיין בעריהמטער א-דעסער טרופע אין דעם סוף פון די אכציגער יאה-רען און אין אנהויב פון די ניינציגער יאהרען.

באר וויסענדיג ווי אזוי די זעלביגע, האבען פערגעסען דעם שעפער פון דעם יודישען טע-אטער, דעם געניאלען גאלפאדענען אליין — אין ניו יארק גופא און אליין רייך ווערענדיג פון זיינע פאלקסטימליכע אפערעטעס און מעלאדראמעס — האָבען זיי איהם ביים סוף פון זיין לעבען געלאזט מאנגלען און אויסגיין ווי א ליכט אין גרויס ארימ-קייט — איז שוין מיין וואונדער, וואס די פערגאַר-לעסיגען שפיוואקאווסקין — בלויז א „צווייג“ פון גאלדפאדענס גרויס-דערוואקסענער טעאטער - משפ-חה — איז שוין מיין וואונדער נישט בעזונדערס גרויס געווען, הגם ווי געטון האט עס שטארק און נאך מעהר דערפאר, וואס דער אידעלער שפי-וואקאווסקי האט זיך נישט בעקלאגט אויף קיינעם, און אדרבא, יעדען נאמען פון זיינע אמאליגע מיט-שפילער האט ער דערמאנט מיט גרויס ליבשאפט און אנערקענונג.

וואס א דאקטאר האט אויסצושטעהן פון פרויען=פאציענטקעס

אבער מען מוז האבען שכל, ווי זיך צו בעגעהן מיט זיי

דאקטאר וו. ב., דערצעהלט איניגע אינטערע-סאנטע זאכען, וואס ער האט אין זיין קאריערע אלס דאקטאר געהאט אויסצושטעהן פון זיינע פרויען-פאציענטען.

דאס רוב איז שלעכט מיט פרויען-פאציענטעס, זאגט ער, וואס האבען ליב צו רעדען א סך, ס'איז פשוט שווער זיי צו עקזאמענירען ווען זיי האל-טען נאכאנאנד אין רעדען און פלאפלען... איהר שטעלט צו די מאשינקע צו עקזאמענירען איהר האַרץ אדער די לונגען, דאן דארף זי שווייגען, א-בער זי האלט אין איין רעדען, בעטען איהר שווי-גען, וועט זי זיך בעליידיגען, אז מ'הייסט איהר אויפ-הערען רעדען.

אין אזא פאל האב איך א מיטעל: איך רוק איהר אריין א טערמאמעטער אין מויל, כלומרשט אויסצוגעפינען איהר טעמפעראטור, צי איך דארף עס, צי נישט, וועט זי שוין עטליכע מינוט שוויי-גען, און איך קען עקזאמענירען איהר האַרץ און לונגען.

אנדערע פרויען שמועסען זיך איין עפעס א חולאת, און ס'וועט גארנישט העלפען וואס דער דאקטאר וועט איהר פערזיכערען אז זיי האבען א טעות, די פרוי האלט זיך ביי איהר איינרעדעניש, אין אזא פאל מוז מען אויסטראכטען עפעס אן'איינ-פאל, וואס זאל איהר איבערצייגען.

איינמאל בין איך געקומען צו א פרוי, וואס איז געלעגען אין בעט און האט מיר פערזיכערט, אז עפעס א לעבעדיגע חיהלע דרעהט זיך ארום ביי איהר אין בויך. וואס איך האב נישט פרובירט איהר איינרעדען אז זי האט א טעות, אז דאס קען נישט זיין, האט נישט געהאלפען וויבאלד עס קע-נען זיין לעבעדיגע ווערים ביי א מענשען אין בויך, טא פארוואס קען נישט זיין אנ''אנדער לעבעדיגע בעשעפעניש — האט זי מיט מיר ארגומענטירט.

האב איך געזעהן, אז מיט רייד אליין וועל איך דא גארנישט קענען מאכען, און איך האב בעשלאסען צו טון אזוי:

איך האב איהר ערקלערט, אז איך וועל זי אפּעע-רירען און ארויסנעהמען די דאזיגע בעשעפעניש. איך האב אויסגעזוכט א קליין זשאבקעלע און בין געקומען צו איהר. איך האב זי אויף א ווילע איינ-געשלעפערט, און ווען איך האב זי אויפגעוועקט, האב איך איהר געוויזען די זשאבקעלע מיט דער ערקלערונג, אז דאס האב איך ארויסגעשלעפט פון איהר האלז.

נאכדעם האט זי זיך בערוהיגט און איז באלד ארויף פון בעט.

איינמאל האב איך געהאט א פאציענטקע, א יונגע שעהנע ווייבעלע, א קאפריזנע און זעהר א צולאזענע, זי האט זיך איינגעשמועסט, אז זי ליידט פון עפעס א חולאת, ווען איך האב איהר געזאגט, אז זי האט א טעות, אז זי האט זיך עס נאר איינגעשמועסט, האט זי ארויסגעשטעקט איהר פוס פון אונטער דער קאלדרע און דערלאנגט מיר אזא זעץ אין בויך, אז איך האב זיך צונויפגעדרעהט אין צוויי'ען.

פערהאן פרויען, וואס לאזען נישט דעם דאק-טאר „זבאדען “זייער ליב סיידען אין דער אנווע-זענהייט פון א צווייטער פרוי.

איינמאל האט א פאציענטין גענומען זיך אויס-טון ביי מיר, און פלוצלונג האט זי גענומען וויינען, וואס איז דער מעהר? זי מוז האבען פופציג דאלאר איך זאל עס איהר לייהען, ווען איך האב איהר ענט-זאגט, צו לייהען דאס געלד, האט זי געזאגט, אז זי וועט נעהמען שרייען, דאס איך האב זיך נישט א-שטענדיג אויפגעפיהרט מיט איהר, מ'וועט זיך צו-נויפלויפען, און דאס וועט שאדען מיין רעפּוטאציע.

האב איך איהר געהייסען שרייען, אויב זי וויל, און דערביי האב איך אפגערוקט א פארהאנג, און געוויזען איהר, אז מיין געהילף איז געזעסען דערביי און געהערט אלץ, וואס ס'איז פארגעקומען.

איז זי אוועק מיט בזיונות נישט רעדענדיג מעהר א ווארט.

אנדערע פרויען האבען די שלעכטע מידה פון וועלען דווקא וויסען פון וואס יענע פרוי, איהר חבר'טע אדער שכנטע ליידט, ס'פערשטעהט זיך, אז פון אן'אנשטענדיגען דאקטאר וועט מען עס נישט אויסגעפינען.

ס'טרעפט אבער אמאל, אז א פאציענטקע וועט זיך בערימען דאס דער דאקטאר האט איהר גראָד יא דערצעהלט.

ס'איז זעהר ראטזאם פאר א דאקטאר צו היי-טען זיך נישט אריינצומישען זיך מיט קיין ווארט ווען א פרוי בעקלאגט זיך אויף איהר מאן, אדער פערקעהרט. אויב איהר וועט דער פרוי אדער דעם מאן צובאקען, וועלען זיי דערנאך, ווען זיי וועלען זיך איבערבעטען, בלייבען דעם דאקטאר איביגע שונאים.

די כלה אנטלויפט פון אונטער דער חופה

די טעג האט זיך אין ווילנע אפגעשפילט א קאמישע געשיכטע.

די ווילנער פריילין לאה ז. — א טאכטער פון א פערמעגליכען ווילנער יודען האט געזאלט חתונה האבען מיט א יונגענמאן וועלכער איז איהר לחלוטין נישט געפעלען געווען, דאגעגען אבער איז ער געווען געפעלען איהרע עלטערען, וועלכע האבען נישט אנדערש געוואלט, אז דער שידוך זאל צושטאנד קומען, זיי וואלט דאס אויך געלונגען ווען זייער טאכטער זאל זיך נישט האָ-בען געהאט פערליבט אין דעם יונגענמאנס א קרוב גראד אנ'ארימענבחור, וועלכער פלעגט אפט אריינקומען צו זיי אין שטוב.

די עלטער'ען וועלענדיג א סוף מאכען צו די וואקלענישען פון זייער טאכטער האבען בעשטימט אויפ'ן פערגאנגענעם דינסטאג די חופה, וועלכע האט געדארפט פארקומען ביי זיי אין שטוב.

אווענט-צייט האבען זיך אנגעהויבען צו פער-זאמלען איינגעלאדענע מחותנים, די כלה האט זיך אויסגעפוצט, אויפ'ן טיש האט מען געגרייט אנ'-אווענט-ברויט מיט משקאות און די חופה איז גע-שטאנען אין א ווינקעל פון פאדער-צימער, באלד איז אויך געקומען דער חתן און מען האט זיך גענומען גרייטען צו דער חופה. אין סאמען לעצטען מאמענט האט מען זיך אבער ארומגעזעהען, אז די כלה איז נישט געווא'ען, מען האט די כלה גענו-מען זוכען, זי איז אין ערגעץ נישט געווען.

איינער פון די מחותנים האט אפילו געזעהען ווי די כלה האט ארויפגעווארפען אויף זיך א מאַנ-טעל און ארויס פון שטוב ער'האט אבער אויף דעם קיין אכט נישט געלייגט.

נישט האבענדיג קיין אנדערע ברירה האט מען געדולדיג געווארט ביז די כלה וועט צוריק אריינ-קומען.

ס'איז אבער אוועק א גוטע האלבע שעה און די כלה איז נאך אלץ נישט געווען.

פלוצלונג האט זיך פון דער כלהס צימער דערהערט א געשריי, ווען מען איז אריין אהינצו האט מען געפונען די כלהס מוטער א געחלשט.

ווען מען האט איהר אפגעמינטערט האט די בעוויזען א צעטעלע, וועלכען זי האט געפונען אין איהר טאכטער'ס צימער. זי האט געשריבען: „איך קאן נישט חתונה האבען, זייט מיר מוחל. איך אנט-לויף מיט דעם וועלכען כ'האב ליב“.

67 יאר האט זי געווארט אויף איהר געליבטן

טראגעדיע פון א פערליבט פראווינצער מיידעל

די יוגענד, וואס מיינען, אז ליבע איז אויסגע-טראכט געווארען פון פאעטען און סתם בעלי-חלומות, [illegible] ... שענדיג.

זי איז געווען א בילד-שענהייט. מען האט זי בעטראכט אלס איינע פון די אינטערעסאנטסטע און שעהנסטע מיידלעך אין דעם שטעטעל אין וועל-כען זי האט געוואוינט. צעהנדליג מאל האט זי געהאט געלעגענהייטען חתונה צו האבען מיט רייכע, געבילדעטע יונגעלייט, זי האט אבער פון קיין זאך נישט געוואלט וויסען און נישט הער'ען, זי האט נאר געהאט איין געליבטען אין איהר לעבען און אויף איהם האט זי נישט אויפגעהערט צו ווארטען, צו איהם איז אויסגעגאנגען איהר נשמה.

מיט עטליכע טעג צוריק איז זי געשטארבען א גרויע, אנ'איינגעבויגענע, אבער נאך אלץ מיט א ליכטיגער שעהנקייט אויף איהר פנים. זי פלעגט ליב האבען צו זיצען ביים פענסטער פון הויז אין וועלכער זי האט פערבראכט איהרע יאהרען און קוקען — אפשר וועט איהר געליבטער זיך צוריק-קעהרען.

איהר נאמען איז געווען פעני ריד און איהר ליבע האט זיך אנגעהויבען אין 1862, ווען פעני איז דאן געווען א יונג מיידעל. זי האט געוואוינט מיט איהרע עלטערען אין שטעטעל הענקאק, (אמע-ריקע). עס האט דאן אויסגעבראכען דער גרויסער בירגער-קריג, פעני איז שוין אלט געווען ניינצעהן יאהר ווען אין הענקאק איז געקומען דער הונדערט און ערשטער רעגימענט פון דער ניו-יארקער אינפאנ-טעריע און דארט געהאט מאַנעווערעס.

פעני — ווי אלע מיידלעך פון דעם שטעטעל — האט זיך בעקענט מיט די אפיציר'ען פון דעם רעגי-מענט. זי האט זיך בעפריינדעט מיט אנ'אפיציר וועמ'ס נאמען איז געווען דזשיימס באילאן, דער רע-גימענט האט לאנג נישט פערבראכט אין שטעטעל, א פאר חדשים, — און ער איז אוועקגעשיקט גע-ווארען אויפ'ן שלאכט-פעלד, פעני און דער יונגער אפיציר זענען געווען פארליבט איינער אין אנדערען, [illegible] ... מלחמה.

[illegible] ...

— מיר וועלען זיך קיינמאל נישט שיידען מיט אונזער ליבע! מיר וועלען בלייבען איינע די אנדערע געטריי!

איהרע עלטערען האבען די גאנצע זאך נישט גענומען ערנסט. זיי האבען געטראכט: ליבע, ש מי-בע; זי איז נאך א יונג קינד. זי וועט דאס אלץ פער-געסען. זיי האבען מיט איהר גערעדט וועגען פראַק-טישע זאכען, זיי האבען איהר דערצעהלט וועגען דעם אדער יענעם יונגענמאן וואס וואלט זיך גע-שעצט גליקליך צו ווער'ען איהר חתן, זי האט א-בער זיי געזאגט, אז זי וועט איהר געליבטען קיינ-מאל נישט פערגעסען.

— ווייס איך וואס! זי וועט סיי-ווי-סיי פער-געסען! — האט איהר פאטער געזאגט צו איהר מו-טער ווען זיי האבען איינמאל געפונען פעני'ן ווי-נענדיג מיט א בילד פון איהר געליבטען אין האנד.

זי האט אבער קיינמאל נישט פערגעסען. יאה-רען זענען געקומען און יאהרען זענען אוועק. אבער פעני ריד איז אלץ געבליבען אין איהר הויז, און האט זיך ענטזאגט צו פעריהרען א ליבע מיט אנ-דערע יונגעלייט, זי האט אלץ געווארט אז דער אפי-ציר זאל צוריקקומען.

עס זענען פארגעקומען גרויסע שלאכטען, די מלחמה האט זיך צופלאקערט און מלחמה לאכט זיך אויס פון ליבע, און לאכט זיך אפילו אויך אויס פון טרייקייט, דער הונדערט און ערשטער רעגימענט פון ניו-יארק האט געמאכט א גלענצענדען רעקארד פון בראַווקייט אויף די שלאכטפעלדער. אבער ווער ווייסט, וואס פאר אנ'איבערקעהרעניש די מלחמה האט געמאכט אין דער נשמה פון דעם יונגען אָ-פיציר?

ווען די מלחמה האט זיך געענדיגט און די סאלדאטען זענען בעפרייט געווארען פון דינסט, איז דער אפיציר דזשיימס באילאן אין ערגעץ נישט געוועזן. מען האט נישט געפונען פון איהם קיין [illegible] ... וועלען לעבען גליקליך.

און זי האט בעשלאסען צו ווארטען אויף איהם אזוי לאנג ווי זי וועט לעבען. זי וועט קיינמאל נישט דערלויבען אז אנ'אנדערער זאל זיך אין איהר פערליבען, אדער זי זאל אפילו דארפען איבערלעבען דעם נסיון, אז זי זאל זיך פערליבען אין אימיצען אנדערש.

זיבען און זעכציג יאהר האט זי אזוי געלעבט אין איהר איינזאמער געפאנגענשאפט.

דער אמת איז געווען, אז מיט איניגע יאהר שפעטער האט מען זיך אין שטעטעל דערוואוסט אז דער אפיציר לעבט אז ער האט חתונה געהאט און האט עטליכע קינדער און אז ער האט זיך אין גאַנ-צען וואהרשיינליך פערגעסען אן פעני ריד און איהר האַרציגער הייסער ליבע און איהר שטענדיגער גע-טריישאפט.

קיינער האט דאס אבער איהר נישט געוואלט זאגען, מען האט געוואוסט, אז דאס וועט איהר טויטגעדע'ע נאך שארפער מאכען, און זי איז אזוי אנגעזאגט ווייטער מיט דער האפנונג, אז דער יונ-גער אפיציר וועט זיך צוריקקעהרען.

איהרע עלטערען זענען געשטארבען — פריי-הער איהר מוטער און נאכדעם איהר טאטע, נאר אנ'אלטע דינסט איז געבליבען מיט איהר. זי איז געווען איהר חברטע און איהר פלעגט זי דערצעה-לען פיל איבער'לעבענישען איהרע, צו איהר פלעגט זי איבערחזר'ן נאכאמאל און ווידעראמאל די געשיכ-טע פון איהר ערשטער ליבע, וואס זי, די קליינשטעט-טעלדיגע מיידעל, האט איבערגעלעבט ווען זי איז געווען ניינצעהן יאהר אלט.

ענדליך איז אויך געקומע איהר צייט און אויך זי האט געמוזט בעצאהלען דעם חוב, וואס יעדער לעבעדיגער מענש מוז בעצאהלען, זי האט זיך גע-זעגענט מיט דער וועלט.

סאניא ראטמאן.

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען=קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבען קינא „טשארי“) טעל. 134=72

נעהמט אן פון 2 1/2 – 4 און פון 7 – 8 אווענד.

וועגען רחמנות פון עלטערן צו קינדער

מען האָט איהם גערופען רב אדא, דער זון פון מתנה, און ער איז געווען איינער פון די אַלטע יודישע געלערנטע, וואָס זענען דערמאָנט אין תלמוד. אין אַ שיינעם טאָג — אַזוי דערציילט די געשיכטע — האָט דער דאָזיגער חכם בעשלאָסען אָפּ־צוקצופאָהרען לערנען תורה אין אַ ווייטער מדינה, האָט ער צוזאַמענגעפּאַקט דאָס ביסעל אָרימע מטל־טלין און קלויבט זיך צו פערלאָזען די שטוב. שטעהט זי, די אָרימע ווייב, און וויינט:

„וואָס וועט ווערען פון די קינדער און פון מיר? פרעגט זי מיט אַ הערקלעמטהאַרץ, „דו געהסט אוועק און עס אַרט דיך גאָרנישט פאַר אונז! פון דיינעטוועגען מעגען מיר אַפילו אויס־געהן פון הונגער, וואָרום וואו זאָל איך נעהמען ברויט פאַר די עופ׳עלעך?"

„וואָס איז, עס איז פערהאַן ווייניג גראָז אויפ׳ן פעלד?" — ענטפערט דער מאַן און פּאַטער קאַלט און פערביסען.

די אַכזריות, וואָס יענער געלערנטער האָט אַרויסגעוויזען צו זיין פאַמיליע, האָט מען געזוכט צו פערגלעטען מיט׳ן תירוץ: ער איז אַ גרויסער מתמיד, איינגעטאָן מיט לייב און לעבען אין לערנען און ער וואָלט אָפּפערען אַפילו זיך אַליין אויך, אַבי ער זאָל קאָנען אומגעשטערט שטודירען.

און אַנדערע טאַטעס זענען פערהאַן, וואָס זענען נישט קיין געלערנטע און נישט קיין מתמדים און בעהאַנדלען אויך ווייב און קינדער נישט בעסער, ווי יענער גמרא חכם.

פערהאַן טאַטעס — און איהר קענט זיי אפשר אויך — וואָס געהען אוועק אינדערפריה צו דער אַרבייט, קומען אין אָוונט אָן אָטעם, אַבי וואָס גיכער פאַרטיג צו ווערען און לויפען ווידער אוועק ביז אַ שטיק נאָך האַלבע נאַכט — ווער פאַר אַ קערטעל מיט גוטע ברידער און ווער צו אַנדערע אינטערעסען.

ווידער זענען דאָ טאַטעס, וואָס געהען אַפילו נישט צו דער אַרבייט, נישט מחמת זיי האָבען קיין אַרבייט נישט, נאָר ווייל זיי טראָגען אויף זיך דעם וועלט־שמערץ, און די פּראָבלעמען פון דער מענשהייט לאָזען זיי נישט רוהען, אידעאַ־ליסטען הייסט עס. זענען זיי, און אַזוי ווי יענע נאַפּאָלעאָנישע גרענאַדירען רופען זיי: „וואָס אַרט מיך ווייב, וואָס אַרט מיך קינד?"

און ס׳ווייב איז איבּיג עלענד, זי זעהט קיינ־מאָל נישט דעם מאַן פאַר די אויגען און אין שטוב איז קיין ברויט נישטאָ, און די קינדער האָדעווען זיך אויף הפקר, ווייל דער טאַטע, דער וועלט־פערזאָרגער, האָט פאַר די אייגענע קיין צייט נישט, און אַזוי ווי יענער גמרא־חכם הייסט ער ווייב און קינדער קייען די ערד — ער אַרבייט דאָך עפּעס פאַר אַן אידעאַל!

אָבער אַכזריות מיט אַ תירוץ בלייבט נאָך אַלץ אַכזריות, און יענע טאַטעס, וואָס פערנאַכלעסיגען ווייב און קינדער און זאָרגען נישט פאַר זייער היים, זענען גרויזאַמע מענשען, כאָטש זיי מעגען זיין מתמידים און אידעאַליסטען.

נישט אומזיסט האָט אַ קלוגע און וואוילקענעוודיגע יודענע געזאָגט: „באשר, בכן אַ מאַן האָט געשריבען די הייליגע תורה, האָט ער אַריינגעשטעלט אין תהלים „כרחם אב על בנים", עס הייסט, אַז אַ טאַטע האָט רחמנות מיט זיינע קינדער; אָבער וואָס ווייסט גאָר מיין מאַן פון זיינע קינדער? ער האָט זיי נישט געטראָגען, נישט געזויגען, נישט געהאָדעוועט, און אַפילו אין חדר מוז איך זיי שיקען. אַ טאַטענס רחמנות מיט זיינע קינדער? עס איז דאָך צו לאַכען אין די הויפענס!"

פונדעסטוועגען ווייסען מיר, אַז יענע יודענע איז נישט גערעכט געווען. די מעהרסטע טאַטעס, און איבערהויפּט די יודישע טאַטעס, זענען איינפאַך זיך מקריב פאַר זייערע קינדער. יודען אביונים, וואָס פערזעצען זיך און צאָהלען גרויסע פּראָ־צענטען, אַבי צו געבען קינדער אַ גוטע ערציהונג און זיי מאַכען פאַר לייטען; טאַטעס, וואָס זייער נשמה און די גאַנצע האָרעוואַניע פון זייער לע־בען גיבען זיי אוועק פאַר די קינדער.

נאָר טאַטעס צו טאַטעס זענען נישט גלייך, און פונקט אַזוי זענען אויך די מאַמעס פערשידען אין זייער טבע.

פערהאַן מאַמעס, וואָס ביז אין גרוב אַריין טראַכטען זיי און זאָרגען נאָר פאַר זייערע קינדער. די קינדער האָבען שוין לאַנג חתונה געהאַט, זיי האָבען שוין אַליין קינדער, און רייך זענען זיי, און ערפאַהרונג האָבען זיי, און קענען די וועלט בע־סער פון דער אַלטער מאַמע׳ן, אָבער די מאַמע ציטערט נאָך אַלץ איבער זיי, ווי איבער עופ׳עלעך און געהט פונדעסט־ וועלט מיט די געדאַנקען וועגען איהרע קינדער.

און ווידער זענען פערהאַן מאַמעס, וואָס פאַר דער וועלט וואָלט בעסער געווען, אַז זיי וואָלטען קיין מאַמעס נישט געווען, מחמת נישט זיי ליבען זייערע קינדער און נישט זיי ערציהען זיי.

אַזוי זענען אַלץ פערהאַן פויגעלעך, וואָס וואַרפען אוועק זייערע אייער אין פרעמדע נעסטען.

אי טאַטעס, אי מאַמעס, האָבען יעדער זיין כאַראַקטער. צווישען ביידען זענען פערהאַן מענ־שען, ביי וועלכע דאָס געפיהל פון ליבע צו קינדער איז זעהר שוואַך ענטוויקעלט; אַנדערע, ביי וועל־כע דאָס געפיהל איז צו שטאַרק; מענשען מיט אַ נייגונג צו גרויזאַמקייט און מענשען רחמנות׳דיגע. אויף דעם געפיהל פון עלטערן צו קינדער האָבען נישט קיין מאָנאָפּאָל נישט די טאַטעס און נישט די מאַמעס.

ר.

אויף די בלוטיגע ברעגען פון דניעסטער

(ענדע פון דער 4. זייט).

שרייב וועט אייך בוענגען פיל עגמת־נפש, נאָר איך האָב קיין אנדער אויסוועג נישט געהאַט. כ׳בין נאָך יונג און קען אַרבייטען, אָבער קיין אַרבייט איז נישטאָ. אין סאָראָקי וועל איך פערפאַלען ווערען. אַ חוץ דעם קען איך נישט עסען דאָס ברויט, וואָס דער טאַטע פערהאַרעוועט מיט אַזוי פיל מיה. די וועלט איז ברייט און איך וועל נישט פערפאַלען ווערען. איך ווייס נישט אַן וואוהין איך פאָר אוועק. וויבאַלד כ׳וועל נאָר געפינען אַרבייט, וועל איך אייך אָנשרייבען. כ׳קוש אייך אַלעמען און כ׳ווינש אייך אַלעס בעסטעס. אייער זעלדע".

דער פינסטערער מאָרד אין סאָראָקי האָט אויפגערודערט נישט נאָר די יודישע נאָר אויך די רומענישע עפענטליכקייט. דער אָרגאַן פון דער בראַטיאַנו פּאַרטיי „וויטאָרול" ברענגט די סימפּטאָ־מאַטישע ערקלערונג פון דער סיגוראַנץ (פּאָליטישע פּאָליציי), אַז זי נעמט פון זיך אַראָפּ וואָס פאַרא ס׳ישט איז פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דעם, וואָס איז געשעהן ביים דניעסטער. ווייל דאָס אָרט, וואו דער מאָרד איז געשעהן, געפינט זיך אין דער זאָנע פון בעלאַגערונגס־צושטאַנד, וואָס שטעהט שוין אונטער בלויזער מיליטערישער השגחה.

די רומענישע פּרעסע ווייזט אָן, אַז ס׳האַנ־דעלט זיך פּשוט וועגען אַ בלוט־דורשטיגער טאַט פון אויסוואורפען אין מונדיר „איינער — שרייבט די „דימ׳ניאַצאַ" — פון די דערשאָסענע האָט בע־לעבט נאָך עטליכע שעה. די מוטער האָט געוואָלט רעדען מיט איהם און מ׳האָט זי נישט צוגעלאָזט. פאַרוואָס? האָט דען די מוטער פונ׳ם ערגסטען מערדער נישט קיין רעכט זיך איבערצושמועסען צום לעצטען מאָל מיט איהר קינד פאַר דער טויט־עקזעקוציע? און בעזונדערס נאָך מיט אַ יונג קינד, וואָס איז שולדיג בלויז אין בענעהן אַ איינ־פאַכען פעהלער". די צייטונג פרעגט ווייטער: „אויב מ׳האָט געוואוסט פריהער, אַז די יונגעלייט ווילען אונטערקויפען די וואַך, פאַרוואָס־זשע האָט מען זיי נישט געכאַפּט פריהער? מ׳מוז אַנקומען צום שיסען דאָ, ווען עמיצער כאַפּט זיך פלוצים, אָבער, אַז מ׳ווייסט פריהער מיט עטליכע טעג וועגען אַלעמען?" די זעלבע פּראָטעסט־שטימונג הערשט אויך צווישען די בעסאַראַבער פּאַרלאַמענ־טאַריער און דער סאָראָקער סענאַטאָר יאָוו (אַ קריסט) וואָס געהערט צו דער רעגירונגס־מעהר־הייט. האָט געשיקט דער דעמאָקראַטישער צייטונג „אַדעוועראול" פאָלגענדע טעלעגראַם: „כ׳פּראָטעס־טיר געגען דער סאָראָקער שחיטה. כ׳האַלט די 6 קרבנות פאַר 6 פלעקען אויפ׳ן געזיכט פון רומעניע".

די רעגירונג אָבער האָט געמאַכט גאָר אַנ־דערע אויספיהרען. אַנשטאָט צו אונטערנעהמען אַ אָביעקטיווע און אַלזייטיגע אויספאָרשונג און אויס־פלערען די שולדיגע אין דעם בלוטיגען מאָרד, האָט מען זיך בעהאַלטען אונטער׳ן אויסרעד וועגן דער „וויטער" געפאַהר אין בעסאַראַביען און מען דראָהט איינפיהרען בעלאַגערונגס־צושטאַנד אין דער גאַנצער געגענד, וואָס ליגט 20 קילאָמעטער ווייט פון דער גרעניץ (בתוכם אויך קעשענעוו). מיט וואָס דאָס שמעקט פאַר דער טעראָריזירטער בעסאַראַבער בעפעלקערונג איז זיך לייכט פאָרצושטעלען. מ׳האָט די לעצטע פאַר יאָהר אָביסעל פאַרגעסען אין דער ווילקיר פון אויסנאַהמס געזעצען. ווייל מען איצט אין אַ צייט פון ביטערען קיום ווידער איינשפּאַ־נען מיליאָנען מענשען אין יאָך פון מיליטערישע רעזשימען.

ס׳איז צו האָפען, אַז דאָס מאָל וועט מען קענען „אָפּשרייען" און נישט דערלאָזען, אַז דער סאָראָקער מאָרד זאָל פיהרען צו אַ נייער פער־שקלאַפונג פון בעסאַראַביען. ס׳איז אָבער קלאָהר, אַז די רעגירונג וועט בשום אופן נישט אויפדעקען דעם פאַרהאַנג איבער דער סאָראָקער טראַגעדיע און אַז אויך דאָס מאָל ווי פריהער וועט דער רויטער סמבטיון נישט ענטפּלעקען זיינע בלוטיגע סודות...

(יט"א) י. יעווין.

סאָוויעטן-פערבאַנד אויפ׳ן צווייטען אָרט אין דער נאַפט-פּראָדוקציע

לויט די ציפערן וואָס זענען אין די לעצטע טעג פעפענטליכט געוואָרען אין די עקאָנאָמישע זשורנאַלען פון סאָוויעטן־פערבאַנד איז צו זעהען,

אַז סאָוויעטען־פערבאַנד פערנעהמט איצט דעם צווייטען אָרט אין דער וועלט אין דעם פּרט פון דער נאַפט־פּראָדוקציע. אין 1930 האָט דער סאָוויעטען־פערבאַנד נאָך פערנומען דעם דריטען פּלאַץ, אָבער בעת אַנדערע לענדער פערקלענערען זייער פּראָ־דוקציע צוליב דעם גרויסען עקאָנאָמישען קריזיס, אַרבייטען די נאַפט־קוואַלען פון סאָוויעטען־רוס־לאַנד מיט יעדען יאָהר אַלץ מעהר און מעהר. אָט איז אַ פערגלייכענדיגע ליסטע פון דער נאַפט־פּראָדוקציע אין די פערשידענע לענדער אין די צוויי יאָהרען 1930 און 1931: אין 1930 האָבען די פעראייניגטע שטאַטען פּראָדוצירט 898 מיליאָן באַרעלס נאַפט; דער סאָוויעטען־פערבאַנד 135; ווענעצועלא 138; רומעניען 42; פּערסיע 45; מעקסיקאָ 40; אין 1931, אָבער, האָבען די פעראייניגטע שטאַטען פּראָדוצירט 856 מיליאָן באַרעלס נאַפט; דער סאָוויעטען־פערבאַנד 158; ווענעצועלאַ 118; רומעניען 48; פּערסיע 47; מעקסיקאָ 34. פון דער דאָזיגער ליסטע איז צו זעהען אַז מיט דער אויסנאַהם פון סאָוויעטען־פערבאַנד רומעניען און פּערסיען איז די נאַפט־פּראָדוקציע אומעטום געפאַלען — אין די פעראייניגטע שטאַטען אויף קנאַפּע פינף פּראָצענט, פון די לענדער וואו די נאַפט־פּראָדוקציע איז געוואַקסען פערנעהמט אָבער סאָוויעט־רוסלאַנד דעם ערשטען פּלאַץ, דער וואוקס דערגרייכט קנאַפּע זיבעצעהן פּראָצענט.

נייע צוויי סאָוויעטישע ריזען-פאַבריקען

אַנהויב יאַנואַר זענען פערענדיגט און געלאָזען געוואָרען אין גאַנג צוויי נייע גרויסע פאַבריקען. וואָס וועלען העלפען זעהר אַ סך דער וויטערדיגער אינדוסטריאַליזאַציע פון דער שטאָט - פּראָדוקציע, ווי אויך דער מעכאַניזאַציע פון סאָוויעטישען דאָרף. דעם ערשטען יאַנואַר האָט זיך אָנגעהויבען די פּראָ־דוקציע פון אויטאָ־מאַשינען אין ניזשני־נאָווגאָ־ראָד, אין דעם אַזוי־גערופענעם „אַווטאָ־זאַוואָד"; וואָס האָט זיך געבויט אין משך פון די לעצטע יאָה־רען. צו דערזעלבער צייט איז אין סאַמאַראַ פערטיג געוואָרען די פאַבריק פון „קאָמביינען", ד. ה. פון אַזוינע אַגריקולטור־מאַשינען וואָס שניידען, בינ־דען און דרעשען איינאיינעם.

דער נייער אויטאָמאָביל־זאַוואָד אין ניזשני־נאָווגאָראָד, איז פערזאָרגט מיט די פאַרטגעשריי־טענסטע ווערקשטעלען, מאַשינען, מעכאַניזמען און קען זיך פערגלייכען מיט די בעסטע מוסטערען פון דער טעכניק אין מערב־אייראָפּע און אַמעריקע. לויט׳ן פּראָגראַם דאַרף דער זאַוואָד אין דעם ער־שטען קוואַרטאַל פון 1932 אַרויסלאָזען זיבען הונ־דערט אויטאָמאָבילען און 2.500 קאָמפּלעקטען פון איינצעל־טיילען.

דער סאַמאַרער קאָמביין־זאַוואָד וועט דעם ער־שטען קוואַרטאַל דאַרפען אַרויסלאָזען 750 קאָמ־ביינען. אין דעם צווייטען 1250, אין דעם דריטען 1800, אין דעם פערטען — 2200. די דאָזיגע צוויי נייע גרויס־פאַבריקען זענען בלויז אַ קליינער טייל פון הונדערטער גרויסע אינדוסטריעלע אונטערנעה־מונגען, וואָס זענען געלאָזען געוואָרען אין גאַנג אין יאָהר 1931. אַ סך פון אָט די פאַבריקען שטע־הען אין דער ערשטער רייהע פון דער וועלט־אינדו־סטריע צוזאַמען מיט׳ן כאַרקאָווער טראַקטאָר־זאַוואָד, וואָס פערמאָגט אַ מעגליכקייט פון פופציג טויזענד טראַקטאָרס און מיט דעם מאָסקווער אויטאָמאָביל־זאַוואָד אויף סטאַלינס נאָמען, שטעלט דער נייער ניזשני־נאָווגאָראָדער זאַוואָד מיט זיך פאָר אַן אויפשטייג פון סאָוויעטישער אינדוסטריעלער קראַפט וואָס קאָן זיך אין דער פולער מאָס פערגלייכען מיט די גרעסטע אויפטוען פון דער אייראָפּעאישער און אַמעריקאַנער גרויס־אינדוסטריע.

שיק דיין דינסט צו מיר

(שטיפעריי)

פון ב. קאָוונער

— קאָונטער, סערוועטע, ראַטעווע! גיב אַן עצה, מיין פרוי יאַדעט מיך טאָג און נאַכט: איך ווער שיער נישט משוגע פון צרות; מיינע נערווען ווערען מיר צעריסען, ראַטעווע!...

— וואָס טוט דיין פרוי גאַנצע טעג? — פרעג איך מיין אומגליקליכען חבר. — מיט וואָס פער־נעהמט זי זיך?

— מיט יאַדען.

— איך מיין... איך מיין... אַ חוץ יאַדען, וואָס טוט זי?

— גאָרנישט.

און וואָס איז מכוח הויז־אַרבייט? רוימען, קאָכען, באַקען, וואַשען?

— אויף די זאַכען האָב איך אַ דינסט. די דינסט רוימט, און וואַשט און קאָכט און גרייט צום טיש און גיט עסען און וואַשט דאָס געשיר און זי מאַכט די בעטען און זיפּלעט און זי האָט נאָך צייט אויסצוגעהען אַלע נאַכט מיט לואי דעם פריזיער.

— אָט אין דעם ליגט דיין גרויס אומגליק, ווען דו וואָלסט נישט געהאַט קיין דינסט, נאָר דיין פרוי וואָלט בעדאַרפט טון די גאַנצע הויז־אַרבייט, וואָלט זי נישט געהאַט קיין צייט דיך צו יאַדען; עס וואָלט איהר אַפילו אין דער לינקער פּאה נישט געלעגען דיך צו יאַדען!

— טאָ וואָס־זשע טוט מען?

— גאָרנישט טוט מען. מען שאַפט אָפּ די דינסט און מען זאָגט צו דער ווייב: „שפרה ברודער, גענוג מיך צו יאַדען; גענוג אויסצולופטערן די צונג; נעהם זיך צו דער אַרבייט און זאָל זיין שטיל, און זאָל נעהמען אַנ׳עק צו אַלע יאַדענישען!"

— וואָס־זשע וועט דעמאָלט זיין?

— וועט זי זיין פערנומען יעדע מינוט פון טאָג וועט זי קיין צייט נישט האָבען דיך צו יאַדען.

— ביזטו זיכער אין דעם?

— זיכער ווי איך הייס קאָוונער; זיכער ווי מיר האָבען אַ קריזיס, זאָלסט האָבען אַ כלל, אַז וואָס מעהר אַ פרוי האָט צייט, אַלץ מעהר יאַדעט זי איהר מאַן. אַז זי זיצט ליידיג, טראַכט זי: וואָס טוט מען? פאַלט איהר איין, מען דאַרף נעהמען דעם מאַן די לעבער... רעדט מען און מען רעדט און מען רעדט ביז פון דעם גאַנצען רעדען ווערט אַ באַרג מיט רע־דעריי, און איבער וואָס רעדט מען? מען רעדט וועגען מעבעל, טעאַטערס, גוטע מענער, געטרייע מענער, אינטעליגענטע מענער, זי איז, נעבעך, אומ־גליקליך... ווערט מען נערוועז, ענטפערט מען. ענט־פערט זי צוריק, צופלאַקערט זיך אַ מחלוקה, אַ קריי־געריי, ווערט אַ תל פון שלום־בית... אָבער ווען

אַ הויז־פרוי איז פערנומען יעדע מינוט פון טאָג, ליגט איהר נישט אין זינען פוסטע זאַכען. אַז זי האָרעוועט אָפּ דעם טאָג פאַלט זי אַוועק אין אָווענט ווי אַ שייטעל האָלץ און זי דאַנקט גאָט, אַז מען טשעפּעט זי נישט; אויב זי וויל אַמאָל יאָ אַנ׳עפּען־טון דאָס מויל האָט זי קיין כוח נישט!

— הייסט עס, אַז מען דאַרף אָפּשאַפען די דינסט פון הויז?

— יאָ!

— זי איז דאָך אָבער אַ שעהנע?

— זעהר אַ שעהנע?

— יאָ.

— אויב אַזוי שיק זי צו מיר. איך זוך איצט אַ דינסט.

— וועט זיך דאָך ביי דיר אָנהויבען די זעל־בע צרה.

— פאַר מיר זאָלסטו זיך נישט זאָרגען; מיין ווייבעל איז שוין אַזוי מיד, אַזוי פערמאַטערט, אַז זי קען זיך מעהר נישט יאַדען... זי האָט שוין אַלע יאַדענישען אָפּגעיאַדעט... שיק צו דיין דינסט צו מיר.

איך עמפפעהל מאַשטש צו פּאַרלאַנעם
„Jaśniej słońca"
שוה־פּאַסטע
„Jaśniej słońca"
(PŁYN) וי אויך פליסיגקייט צו פוצען
מעטאַלען.
D. MARKUS
ŁODZ, 59 PIOTRKOWSKA 59
tel. 128-02.
Reprezentant na Łódź i Województwo.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6.
12-333
Telefon
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אַלע פאַלען צו יעדער צייט
ביי טאָג און ביי נאַכט ווי אויך אין אַלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג
כז
4
שבט תרצ"ב

פעברואר

זון-אויפגאנג 7.13
זון-אונטערגאנג 4.23

פון האנדעלס-געריכט

א לאדזער פירמע לעגט פאר צו רעגולירען איהרע חובות אויף... 5 פראצענט

אין יאנואר פ. י. איז דער פירמע „הערש סענדראוויטשקי (פעטריק. 67) פערפעפנטליכט געווארען אנ'אופאדלאשטש.

אין דעצעמבער פ. י. האט די געפאלענע פירמע פארגעלעגט צו רעגולירען די חובות אויף 20 פראצענט. דאס געריכט האט דעם אויסגלייך בעשטעטיגט.

* * *

שמואל זאלצבערג און מאיר צינאמאן (נאוואמיעסקא 17) איז אין נאוועמבער 1929 פערעפענטליכט געווארען אנ'אופאדלאשטש. דאס געריכט האט דאן בעשלאסען ביידע שותפים אריינצוזעצען אין תפיסה.

אויף דער פערזאמלונג פון די קרעדיטארען ד. 9 אקטאבער 1931. האט גאלדבערג פארגעלעגט צו רעגולירן די חובות אויף 5 פראצ. אויסצוצאלען אין משך פון צוועלף יאהר.

די בעל-חובות האבען באין ברירה אויף דער דאזיגער „רעגולאציע" בעשטאנען, נאר דאס געריכט איז אבער נישט בעשטאנען.

* * *

שלום עדעלמאן (פעטריק. 26) איז אין מאי פ. י. פערעפענטליכט געווארען אנ'אופאדלאשטש.

אויף דער קרעדיטארען-פערזאמלונג, האט דער געפאלענער פארגעלעגט צו רעגולירען אויף 20 פראצ. דער גרעסטער טייל בעל-חובות, האבען מסכים געווען צו דער פארגעלעגטער רעגולאציע.

צוליב פארמעלע טעמים, האט דאס געריכט בעשלאסען צוזאמענצורופען א צווייטע פערזאמלונג פון די קרעדיטארען.

די פעראיינע וועלען פראקלאמירען א פראטעסט-שטרייק

צוליב דער ריקזיכטסלאזער שטעלונג פון דער טראמוואי-דירעקציע נישט צוצולאזען א טייל שטרייקענדע ארבייטער צו דער ארבייט

(2) נעכטען 10 א זייגער אינדערפריה איז אין לאקאל פון ארבייטס-אינספעקטאריאט, אונטערן פארזיץ פון אינספעקטאר וואיטקעוויטש, פארגעקומען א קאנפערענץ צווישען דעם פעראיין פון טראמוואי-ארבייטער ביים קארטעל פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען און דעם פארשטעהער פון דער טראמוואי-דירעקציע. דיר. רינג.

אויף דער קאנפערענץ איז בעריהרט געווארען די פראגע פון צוריקנעהמען אלע ביזאיצטיגע ארבייטער צו דער ארבייט.

דיר. רינג האט דערויף ערקלעהרט, אז די שטעלונג פון דער טראמוואי-דירעקציע איז א ריקזיכטסלאזע און נישט נאר דער רעשט ארבייטער וועלען נישט צוריקגענומען ווערען צו דער ארבייט, נאר ס'וועלען נאך רעדוצירט ווערען 60 ארבייטער, וואס ארבייטען איצט.

צוליב אזא קאטעגארישער ערקלערונג פון דער טראמוואי-דירעקציע איז נעכטען נאכמיטאג צוזאמענגערופען געווארען א זיצונג פון דער פערוואלטונג פון די טראמוואי-ארבייטער, אויף וועלכע ס'איז בעשלאסען געווארען זיך צו ווענדען צו די איבריגע טראמוואי-ארבייטער-פעראיינען און צו די ארבייטענדע טראמוואי-ארבייטער מיט דער פאדערונג אונטערצושטיצען די שטרייקענדע ארבייטער, וועלכע זענען נישט צוריקגענומען געווארען צו דער ארבייט, די אונטערשטיצונג זאל זיך אויסדריקען אין א פראטעסט-שטרייק.

דיפלאמירטער אינזשיניער האט א פלאן

ווי אזוי צו נעהמען געלד אהן א פלאן

דערפאר וועט ער איצט זיך מוזען פערטיידיגען ביים גרינעם טיש...

(א) אין יאהר 1929 איז געקומען פון קאליש קיין לאדז דער דיפלאמירטער אינזשיניער – פעליציאן כארטשעווסקי. ער האט זיך דאן אריינגעצויגען אלס סובלאקאטאר צו א געוויסען וואלף (6-ער שערפיען 10). היות ווי כ. האט אין לאדז נישט געהאט קיין בעקאנטשאפט, האט ער מיט וואלפין געמאכט שותפות א בויטעכנישע ביורא. וואלפס אויפגאבע איז געווען צו ווערבירען קליענטען און צו רעקלאמירען די ביורא.

דער ערשטער קליענט פון דער ביורא איז געווען משה דימאנט, א הויז-ווירט פון זשעראמסקא 67, וועלכער האט כארטשעווסקין איבערגעגעבען איבערצובויען א 3 שטאקיגע אפיציגע. פאר'ן אדורכפיהרען די ארבייט, האט כ. גענומען כ'ן 5000 זל. אין קורצטערמיניגע וועקסלען.

ס'איז אוועק א לאנגע צייט, כ. האט גענומען בויען, און דער פלאן איז נישט געווען בעשטעטיגט, האט דימאנט גענומען צושטעהן צום אינזשיניער. יענער האט זיך אבער ארויסגעדרייט מיט כל'ערליי תירוצים, אז שולדיג איז דער מאגיסטראט.

אין א שעהנעם פריהמארגען, אז דימאנט איז געקומען אין דער ביורא אויף 6-ער שערפיען 16, האט ער צו זיין גרויס פערוואונדערונג דערוואוסט, אז כארטשעווסקי האט אין משך פון דער צייט שוין געווען פון לאדז. אלע בעמיהונגען פון דער פאליציי, האבען נישט געבראכט קיין רעזולטאט. די פאליציי האט דעריום ארויסגעשיקט שטעקבריף.

ערשט אין סעפטעמבער פ. י. האט דימאנט זוהן איהם בעמערקט אין ווארשא זיצענדיג אין בופעט פון וואקזאל. דימאנט האט איהם פערהאלטען אין דער צייט, ווען ער האט געוואלט אריינגעהן אין וואגאן. כ. איז דאן איבערגעשיקט געווארען קיין לאדז.

דער פראצעס וועט די טעג פארקומען אין לאדזער קרייז-געריכט.

א מאן דער'הרג'עט זייך יונגע פרוי

דערפאר ווייל ער איז זי חושד אין פעררעט

(2) נעכטען נאכמיטאג האט די 25-יאהריגע זאפיא וואיעצקא פון פיעטריקאווער 211 ערקלערט איהר מאן דעם 33-יאהריגען סטעפאן, אז זי געהט מיט א וויזיט צו איהרע בעקאנטע. איהר מאן האט געהאט א פערדאכט, אז זי געהט צו איהר געליבטען און איז איהר נאכגעגאנגען.

אויף פיעטריקאווער 174 איז צו זאפיצ'ן צוגעגאנגען א יונגערמאן, וועלכער האט דאס יונגע ווייבעל גענומען אונטער'ן האנד און איז אוועק מיט איהר אויף גלובנא-גאס. דער מאן איז צוגעלאפען צו דעם מאנספערשוין און מיט א שטעקען געגעבען איהם א קלאפ איבער'ן קאפ. דער געשלאגענער איז ענטלאפען און דער מאן האט מיטגענומען זיין אונטריי ווייבעל א היים. דארט האט דער צעווילדעוועטער מאן געכאפט א בענקל און דערמיט דערלאנגט זיין ווייב עטליכע קלעפ איבער'ן קאפ. זאפיא איז געפאלען א שווער-פערוואונדעטע און די פאגאטאוויע האט זי אין אנ'ערנסטען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל פון דער קראנקען-קאסע.

ער האט זי אפגענארט אין ליבע

האט זי איהם אויסגעברענט די אויגען מיט זאלץ-זויער

(2) דעם 7 נאוועמבער איז אין דער קירך פארגעקימען די חתונה פון לעאן סלאמאווסקי מיט לעאנארדא כאינאצקא.

נאך דער חופה איז דאס פאר אוועק צו זיך א היים אויף נאווראט 42. ווען דאס יונגע פאר איז אריין אין טויער, איז צו סלאמאווסקי'ן צוגעלאפען א יונגע פרוי, וועלכע האט איהם בעגאסען מיט זאלץ-זויער.

צו סלאמאווסקי'ן איז ארויסגערופען געווארען די פאגאטאוויע. וועלכע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל. סלאמאווסקי איז ארויס פון שפיטאל אהן דעם רעכטען אויג און מיט א בעשעדיגט פנים.

די שולדיגע אין דער וואהנזיניגער טאט איז געווען די 21-יעהריגע וולאדיסלאווא נאנטשארעק. וועמענס פראצעס ס'איז נעכטען פארגעקומען אין קרייז-געריכט. נאנטשארעק האט זיך פערטיידיגט דערמיט, וואס סלאמאווסקי איז געווען איהר געליבטער. ער האט צוגעזאגט מיט איהר חתונה צו האבען, אבער האט זיך געשטעלט אונטער דער חופה מיט אנ'אנדערער, דעריבער האט זי אנגעווענדעט די שרעקליכע נקמה.

דאס געריכט האט אויסהערענדיג די עדות פער'משפט די יונגע פערברעכערין אויף אויסבעסערונגס-ה'יז.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

בעקומט אין די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

שטיצע פאר ארבייטסלאזע

(–) דער אונטערשטיצונגס-אמט ביים מאגיסטראט איז מודיע, אז דאס איינמאלדען די שטיצע פאר ארבייטסלאזע פאר'ן חודש פעברואר וועט פארקומען לויט פאלגענדען סדר:

היינט, דאנערשטאג, ד. 4 פעברואר
M N O
פרייטאג, ד. 5 פעברואר
P R S
שבת, ד. 6 פעברואר
T U W Z Ź

דער מאגיסטראט הויבט אן צו רעגיסטרירען

און ארויסצוגעבען נומערען פאר פערקעהרס-מיטלען

(מ) דער אינדוסטריע-אמט פון דער ערשטער אינסטאנץ ביים מאגיסטראט מאכט בעקאנט, אז ער איז צוגעטרעטען צו רעגיסטרירען אלע פערקעהרס-מיטלען און ארויסצוגעבען נומערען.

ווער ס'מעלדעט זיך וועגען א נומער מוזען פארשטעלען א צייגניש, אז ער האט זיין אונטערנעהמונג אנגעמאלדען אין אינדוסטריע-אמט.

אלע מאנספערשוינען, וועלכע זענען עלטער פון 21 יאהר, וועלכע מעלדען זיך וועגען נומערען אויף וועגען און ראווערען, דארפען אויך פארשטעלען זייערע מיליטער-ביכלעך.

ווער וועט צאהלען דעם קריזיס-צושלאג

צום שטייער פון אומבעוועגליכע גיטער

(2) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט איז אין „דזשעננִיק אוסטאוו" פערעפענטליכט געווארען א געזעץ וועגען קריזיס-צושלאג צום מלוכה'שען שטייער פון אומבעוועגליכע גיטער, דער קריזיס-שטייער דארף גענומען ווערען פאר'ן יאהר 1932 דער שטייער בעטרעפט 3 פראצענט פון מלוכה'שן שטייער און פון איהם ווערען בעפרייט וואוינהייזער וואס דאס דירה-געלד ברענגט נישט איין מעהר ווי 1000 זלאטיס א יאהר.

צום קריזיס-שטייער קען נישט זיין קיין צושלאג פאר זעלבסטפערוואלטונגען און ס'ווערט אויך נישט גענומען דער 10-פראצענטיגער צוגאב-שטייער.

פון קרייז-געריכט

די טעג איז פארגעקומען דער פראצעס געגען א געוויסען אדאלף קריגער און פרוי, זיי זענען געווארען אנגעקלאגט פון דער פינאנץ-מאכט אז בעת'ן אפשרייבען זייער אומבעוועגליך פערמעגען ביים רעיענט האבען זיי אויפגעבען 19 טויזענד דאלאר ווייניגער פון דעם פאקטישען ווערט. דער פראקוראר האט געפאדערט א גרויסע שטראף דאגעגען דער פערטיידיגער אדוו. מאקסימיליאן רובין האט צונישט געמאכט די בעשולדיגונג און די אנגעקלאגטע זענען בעפרייט געווארען.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאן.

גאסטשפילן פון לאדזער קאמעראל און קליינקונסט-טעאטער „ארט"
קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.

היינט, דאנערשטאג – נור 1 פארשטעלונג: אנהויב 9.45 אווענד
לעצטע וואך! דאס גרויסע 24-טע רעקארד-פראגראם א. נ. לעצטע וואך!

מ'לאכט פון דער וועלט

אין 2 טיילן 14 בילדער

טעקסטען: מ. בראדערזאן, י. אפעוזשאנעק, ש. א. לישעל. מוזיק: דוד בייגעלמאן, מאק-דאוועל און פאלקס-מאטיווען. דעקאראציעס און קאסטיומען: דינה מאטיס. רעזשי: ש. דזשיגאן און י. שומאכער. בינע-אינספעקציע: מ. קאן.

עס בעטייליגען זיך (לויט א"ב): ש. גאלדשטיין, מרים דאלסקא, ש. דזשיגאן, שיינע מרים, צילי סטאל, מ. פעטערמאן, מ. פולאווער, מ. קאן, י. שומאכער, י. שיפער און א קינסטל. טאנץ-קווארטעט

די קאסע איז אפען פון 6 א זייגער אין אווענד.

סירצליך: פרעמיערע סירצליך:
פון 25-טען יובילעאום-פראגראם פון „ארט"

Cukierki KANDYS
najnowszą zdobyczą w cukiernictwie.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: ק. ליינוועבער, (פל. וואלנאשטשי 2), הארטמאן, (מלינארסקא 1), דאניעלעצקי, (פיעט-רקאווער 127), פערעלמאן, (ציגעל גאס 12), צימער, וואולטשאנסקא 37), וואיטשיצקי, (נאפיור-קאווסקא 27).

עקזאמענס פון שטעפער-מייסטער

אונטער'ן פארזיץ פון ראטמאן ה' אָדער-בערג און ביי די ביייזיצענדע ה' מ. פרינץ און י. וויבראנסקי איז פארגעקומען די ווייטערדיגע מייסטער-עקזאמען פאר שטעפער. דעם עקזאמען האבען דורכגעמאכט די ה"ה י. מ. טענענבוים, ל. נודעלמאן, ש. רוטקופף, ש. מ. מיגדאלאוויטש, א. גרונדמאן, א. ל. ראמבארדט, מ. ראזענבערן, מ. טפפער, ל. וויינשטאק, ח. ווייסבלאט, ש. וויראַבעק, ש. ב. דעמבאווסקי, ה' ניסעל, ווי אויך ז. לענטשיצקי פון סלופצא, י. מ. ברום פון וויצלון, און מ. זילבערמאן פון זד. וואלא.

אקושערקע — אמאטארין
איז פערמשפט געווארען אויף א יאהר טורמע

(2) נעכטען איז אין קרייג-געריכט פארגעקומען דער פראצעס געגען דער 20-יעהריגער מאטוזשוסקע מאריא וואיטשעכאווסקא פון בעלכאטאוו, וועלכע איז בעשולדיגט געווארען אז זי האט אדורכגעפיהרט א קינסטליכען אבארט איבער איהר 18-יעהריגער חברטע יאַניגאַ'ן זעליגער, פון וואס די לעצטע איז געשטארבען.

דאס געריכט האט פערמשפט די נישט-בערופענע אקושערקע אויף איין יאהר טורמע.

פאר גובענען 3 זלאטים
3 חדשים טורמע

דער קעשענע-גנב משה דאנישאווסקי איז נעכטען פערמשפט געווארן אויף 3 חדשים טורמע פאר ארויסציהען פון דער טאש פון א גאסט אין אויטאמאטישען באר... 3 זלאטים.

הלאנג-קינא-טעאטער
APOLLO
היינט פרעמיערע!
גרויסער דאפעלטער פראגראם!
1) „דער ווינד פון ים"
מעכטיגע דראמע לויט דער ערצעהלונג פון זשעראמסקי. אין די הויפט-ראלען:
Marja Malicka, Bodo, Brodzisz, Stępowski.
2) דער מאטראז זוכט ליבע
מיט **William Haines, Anita Page, Karol Dane.**
נעכסטער פראגראם: „אויסלייזונג" און „CHŁOPI"
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמיטאג, שבת און זונטאג—12 א זייגער בייטאג

זאל פילהארמאניע, טעלעפאן 213-84.
היינט, דאנערשטאג, דעם 4. פעברואר, 9 א זייגער אוועגד
צווייטער און לעצטער
אריגינעלער קאנצערט
פון בעקאנטען הומאריסט און אויספיהרער פון יודישע לידלעך און פאראדיעס
דעם ליבלינג פון ווארשאווער פובליקום
יאסעלע קאלאדני
אין פראגראם: די בעסטע און אינטערעסאנטסטע לידלעך פון נייעם רעפערטואר.
679
וועגטער און מוזיק: י. קאלאדני.ביים פארטעפיאן: LEON FINKIEL
בילעטען פון 1 זל. ביז 3 זל. שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

די כינעזיש-יאפאנישע מלחמה
און די לאדזשער בוימוואל-אינדוסטרי

(2) אין צוזאמענהאנג מיט די ידיעות וואס קומען אן פון כינעזיש - יאפאנישען פראנט, בעמערקט זיך אין די לאדזשער בוימוואל-פאבריקען א געוויסע אויפלעבונג. מען האפט, אז עס וועט זיין פאר לאדז א נאכפראגע אויף בוימוואלענע סחורות פאר די קעמפענדע ארמעען, די גרויסע פאבריקען גרייטען זיך צו פערגרעסערען די ארבייטס-טעג, און עטליכע גרעסערע שפינערייען מאכען דיזעלבע הכנות.

עמיגראנטען וואס פאהרען קיין בראזיליען
דארפען נישט לאז פערלעטערט ווערען זייערע ארויספאהרונגען

(2) ס'טרעפען זיך אפט פאלען ווען עמיגראנטען האלטען צו לאנג זייערע אויספאהרונגען און צוליב דעם קענען זיי נישט בעקומען קיין בראזיליאנישע וויזעס.

צוליב דעם מאכט דער עמיגראציע-סינדיקאט בעקאנט, אז די ארויספאהרונגען זענען גילטיג א'ן פערלויף פון איין יאהר, רעכענענדיג פון טאג ווען די זענען ארויסגעשיקט געווארען פון בראזיליען.

די עמיגראנטען, וואס ווילען ארויספאהרען קיין בראזיליען דארפען זיך בעמיהען ארויסצופאהרען אין דער צייט און נישט פערנאכלעסיגען די אייגענע ענינים, ווייל די בראזיליאנישער קאנסולאט זאגט זיך שפעטער אפ ארויסצוגעבען וויזעס.

—==:)()(:==—

אנשטאט היימישן שנאפס—זאלץ-זויער
דער לעצטער אקט שפילט זיך אפ אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל

2) נעכטען פארטאגס איז פון א פערזוילונג אהיימגעקומען אין דער וואוינונג פון איהרע עלטערן אויף זשעלאנא 42 די 24-יעהריגע סטעפאניא אָוטשארעק.

דאס פרייליין האט געהאט ווייניג די פערזוילונג און האט געוואלט מאכען א „היימישען" שנאפס. אנשטאט בראנפען האט זי אבער גענומען א פלעשל מיט זאלץ-זויער, און דערפון אראפגעטרונקען א היבש ביסעל. אויפ'ן געשריי פון דער פערזאמלטער זענען זיך צונויפגעלאפען די שכנים, וועלכע האבען אלארמירט די פאגאטאווע, די פערסמטע איז אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט געווארען אין פאזנאנסקים שפיטאל.

—==):o:(==—

אז איז קאפ איז געוועזן מער ווי איז פלעשל
זענען 2 פערזאן שווער פערוואונדעט געווארען

(2) נעכטען איז פארגעקומען א שמחה'לע ביי דעם פארפאלק פראנצישעק און וולאדיסלאווא אָסטראָווסקי, לימאנאווסקא 71, זיי האבען פערבעטען צו זיך עטליכע געסט און מ'האט געגאסען פון ביידען טראפען, צווישען די געסט זענען אויך געווען 3 ברידער פון דער בעל-הביתטע, ווען אין קאפ איז שוין געווען מעהר ווי אין פלעשעל, האבען די ברידערלעך אנגעהויבען אויסצורעדען רכילות אויף זייער שוועסטער. די „מחותנת" האט איינעם פון זיי געגעבען א קלאפ. אויף דעם האט איינער פון די ברידער איהר געגעבען מיט א פלאש אין קאפ, ס'איז ענטשטאנען אן אלגעמיין געשלעג, אלס רעזולטאט פון וועלכען דאס פארפאלק אסטראָווסקי זענען שווער פערוואונדעט געווארען. די פאגאטאווע האט זיי ערשטע הילף.

—==:8:==—

נ"ע אלתר מרדכי מינץ

אין עלטער פון 64 יאהר איז געשטארבען אין אונזער שטאט דער אנגעזעהענער אינדוסטריעלער און געזעלשאפטליכער עסקן נ"ע אלתר מרדכי מינץ. מיט 30 יאהר צוריק האט דער פערשטארבענער געגרינדעט אין לאדז א טעקסטיל-פאבריק, וועלכע איז א דאנק זיין אונערמידליכער ענערגיע, סאלידקייט און עהרליכקייט פערוואנדעלט געווארען אין א גרויסע אונטערנעהמונג. גלייכצייטיג האט דער נפטר גענומען אנ'אקטיווען אנטייל אין מעהרערע פילאנטראפישע אינסטיטוציעס. ער איז געווען איינער פון די ערשטע מיטגרינדער פון פערבאנד פון לאנדעס טעקסטיל-אינדוסטרי, פערוואלטונגס-מיטגליד פון דער לאדזער קאאפעראטיווע אינדוסטרי-באנק און איז אריין אין הויפט-אמט פון דער פערזאמלונג פון די עלטסטע אין לאדז.

דער פערשטארבענער איז אויך געווען לאווניק אין ארבייטס-געריכט.

דער פערשטארבענער אלתר מרדכי מינץ האט זיך אויסגעצייכענט שטענדיג און געדינט אלס ביישפיל פון א בירגער מיט אלע מעלות און געווען א גוטער אידעלער מענש.

כבוד זיין אנדענק!

רעדאקטאר פון „ראזוואי" פערמשפט
אויף א חודש אונבעדינגטען ארעסט

(א) נעכטען איז אין שטאטישען געריכט פארגעקומען דער פראצעס געגען רעדאקטאר פון „ראזוואי" טשאיעווסקי, וועלכער איז אנגעקלאגט געווארען אין נישט צושטעלען קיין עקזעמפלארען פון זיין צייטונג צום צענזורירען.

דאס געריכט האט פערמשפט דעם רעדאקטאר טשאיעווסקי אויף א חודש אונבעדינגטען ארעסט.

פון קינא „בייקא"

אין קינא-טעאטער „בייקא" ווערט איצט געשפילט מיט גרויס ערפאלג דער העכסט אינטערעסאנטער פילם א. נ. „גענעראל גראק".

דער דאזיגער פילם שילדערט א פראנצויזישער גענעראל, וועלכער פערליבט זיך אין א ציגיינערין און האט חתונה מיט איהר. ווען דער גענעראל איז אוועקגעפאהרען אין מלחמה אריין פערליבט זי זיך דערווייל אין א גראף און פערראט איהר אייגענעם מאן. ווען דער גענעראל קומט צוריק און דערוויסט זיך וועגען די מיאוסע זאכען וואס זיין פרוי האט אפגעטון ווארפט ער זי אוועק און זי קעהרט זיך צוריק צו איהר ציגיינער באנדע. דער פילם פערמאגט נאך זעהר פיל אינטערעסאנטע ליבע סצענעס לאזט איבער אויף די בעזוכער א זעהר גוטען איינדרוק.

אין דער הויפט ראלע פון דאזיגען פילם קרעאירט דער פילם ארטיסט דזשאהן באררי-מאזער.

די מוזיקאלישע אילוסטראציע געפינט זיך אונטער דער לייטונג פון בעריהמטען לאדזער מוזיקער ה' מ. לידויער.

„ליבת הצדק". לאדז. ציגעל-גאס 17.
פיזיקאליש טעראפישער קאבינעט
איז טעטיג טעגליך פון 11—1 מיטאג און פון 4 ביז 6 אוועגד געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציאליסט.
קווארץ-לאמפ, די טערמיע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער.
237

ר. איזראעל.

קפערעלע

א סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

(88

— ווי אזוי איהר ווילט, האט דער עלעגאנטער הער געזאגט, איך קען אייך באר פערזיכערן, דאס וואס איך האב אייך שוין געזאגט, אז איהר וועט פון דאנען שוין נישט ארויסגעהן.

קאלינסקי האט זיך ארומגעקוקט אין אלע זייטען, אינסטינקטיוו האט ער געפיהלט אז איהם קען נישט טען, כדי זיך צו אריענטירען וואו ער געפינט זיך, דראהען קיין שום געפאהר, ווייל דער זאל, איז געווען געדיכט בעזעצט מיט פערשידענע מענשען, וועלכע זענען אהערגעקומען גאנץ פשוט זיך ווייילען, און ס'איז נישט מעגליך געווען אז זיי אלע זאלען זיין באנדיטען און מערדער. קאלינסקי האט זיך רוהיג אויפגעשטעלט און געזאגט:

— ערלויבט מיין הער, אז איך וועל פערלאזען היינט דעם לאקאל, אהן דעם, אז איך זאל זיך זעהען מיט ראזענטאלען.

— איך האב אייך שוין געזאגט, אז דאס איז אונמעגליך האט דער עלעגאנטער הער געזאגט, איהר וועט פון דאנען נישט ארויסגעהן, איבריגענס ביטע, איך לאז אייך פריי, הגם איך האב בעקומען די אויפגאבע אייך צו היטען, וואס וועט מיט אייך פון דער איצטיגער מינוט אן געשעהען, דערפאר בין איך מעהר נישט פעראנטווארטליך

קאלינסקי איז שנעל אוועק צו דער טיר, דורך וועלכער ער איז אריינגעקומען, איהם האט נישט אינטערעסירט דאס אויסגעלאסענע געלעכטער אין זאל, דאס שפיל פון דזשעז-באנד און דאס פיהרען האלטען זיך פון די פערזאמעלטע מענער צו זייערע „דאמען", ער איז מיט א געמאכטער רוהיגקייט געגאנגען פאר זיך מיט דער איינציגער שטרעבונג צו זיין אויף יענער זייט טיר. ביז צו דעם לאנגען קארידאר וועלכער האט געפיהרט צו דער אויסגאנגס-טיר, האט קיינער קאלינסקין נישט געשטערט ער איז אריין אין קארידאר און אין דעם מאמענט און א פאר שטארקע הענד האבען איהם ארומגענומען און אריינגעטראגען אין א פינסטערען צימער, ביי זיין גאנצער קרעפטיגקייט האט קאלינסקי זיך נישט געקענט ריהרען, אזוי שטארק איז ער געווען ארומגענומען, קאלינסקי האט צוגעהערט ווי די טיר ווערט געשלאסען, ער איז געבליבען שטעהן אויף אנ'אָרט און האט זיך נישט געוואלט קיין ריהר געבען. מ'טאמאל איז ליכטיג געווארען. קאלינסקי האט זיך געמוזט כמעט-שטעלען די אויגען. כדי זיך ארומצווקוקען ווי ער געפינט זיך אין צימער איז קיינער נישט געווען בלויז אין ווינקעל האט קאלינסקי בעמערקט א פרוי, וועלכע איז געזעסען אויף א סאפע, איינגעגראבען די הענד אין פנים, אזוי אז בעיגאהר האט נישט געקענט זעהען ווי אזוי זי זעהט אויס, קאלינסקי האט מורא געהאט צו מאכען א שריט פאראויס, יעדע נישט-בערעכענטע שריט, האט איהם געקאנט קאסטען זיין לעבען, ער האט דעריבער אפגעווארט וואס ס'וועט ווייטער פארקומען. די פרוי, וואס איז געזעסען אקעגען איהם, האט נישט אויפגעהויבען דעם קאפ, נאר שטיל געכליפעט. קאלינסקי האט אנגעהויבען אונרוהיג צו ווערען. קודם כל איז ער אויף די שפיץ-פינגער צוגעגאנגען צו דער טיר און געפרובט זי צו זי איז נישט אפען. קאלינסקי האט זיך גאר בארצייגט, אז זיין השערה, אז די טיר איז פערשלאסען איז אנ'אמת'ע. ער האט דעריבער געזוכט עפעס אנ אנדער אופן פון ארויסבעקומען זיך פון דאנען, ארייינלאזען זיך אין א געשפרעך מיט דער פרוי האט ער געהאלטען פאר איבריג, ווייל ער האט געמיינט אז דאס איז פונקט אזא קרבן ווי ער, וועלכען מ'האט אריינגעפערנט אין דעם דאזיגען צימער און זיי ביידע ערווארט דערזעלבער גורל. קאלינסקי איז דערייסט צוגעגאנגען צום פענסטער. זיי זענען אבער געווען פערשטעלט מיט אייזערנע לאדענס, דורך וועלכע ס'האט זיך נישט אדורכגעריסען קיין איין שפארעלע פון דרויסען. קאלינסקי האט אנגעהויבען צו בעטראכטען גענוי יעדעס מעבעל-שטיק, יעדע וואנד, יעדעס בילד אויף דער וואנד און אפילו די גאנצע פאדלאגע. קיין שום פערדעכטיגעס האט ער נישט געפינען, די וויינענדע פרוי האט אלץ נאך נישט געוויזען איהר פנים. קאלינסקי האט זיך אוועקגעשטעלט פונקט אקעגען איהר. ער האט א הוסט געגעבען, כדי צו ווענדען די אויפמערקזאמקייט פון דער פרוי, אז אין צימער איז נאך ווער פערהאן.

דאס האט אבער קיין שום ערפאלג נישט געהאט, ווייל די פרוי איז געבליבען זיצען אין דערזעלבער פאזיציע וואס ביז איצט. אהן שום בעוועגונג און אהן שום ווילען פון איהר זייט זיך צו דערוויסען מיט וועמען זי געפינט זיך אין צימער. קאלינסקי האט בעשלאסען צוצוגעהען צו איהר נעהנטער אבער פלוצלונג האט זיך דערהערט א שטארקע און בייזע באס-שטימע:

— אפשר וועט דאס שוין נעהמען א סוף?!

קאלינסקי האט זיך ארומגעקוקט כדי צו זעהן ווער ס'איז נאך פערהאן אין צימער, קיינער איז נישט געווען, הגם די שטים איז געקומען פון אזוי נאהענט, אזוי ווי אימיצער וואלט גערעדט אין דעמזעלבען צימער.

— א סוף זאל עס נעהמען, אדער איך מאך א סוף צו אייך ביידע, האט זיך ווייטער דערהערט דיזעלבע בייזע באס-שטימע.

קאלינסקין איז אדורך א שוידער דורך די ביינער, איצט האט ער ערשט דערפיהלט, אז די לאגע איז אנ'ערנסטע און איהם דראהט א שטארקע געפאהר, ער האט זיך גרייט געמאכט אויף יעדען מעגליכען פאל, און זיך א כאפ געטון פאר דער טאש. וואוהין קאלינסקי האט פאר'ן אוועקגעהן פון דערהיים אריינגעלעגט זיין רעוואלווער. דער רעוואלווער איז אבער נישט געווען. קאלינסקי האט פיבערהאפט געזוכט אין איין טאש, דאן אין דער צווייטער, אבער דער רעוואלווער איז נישט געווען. ערשט איצט האט ער פערשטאנען, אז בעת מ'האט איהם אריינגעטראגען אין פינסטערען צימער, האט מען איהם ארויסגעשלעפט דעם רעוואלווער.

(פארטזעצונג קומט).

אנ׳אדמיניסטראטאר פון א הויז פערמשפט אויף 3 חדשים

פאר נישט האלטען אין ארדנונג די טרעפען

(א) אין שטאטישען געריכט איז געכטען פארגעקומען דער פראצעס געגען דעם אדמיניסטראטאר פון הויז אויף מאסטאווא 16 א געוויסען אנטאני ראווסקי.

ראווסקי איז בעשולדיגט געווארען אין האלטען אין א גרויסער אומארדנונג די טרעפען פונ׳ם דערמאנטען הויז צוליב וואס א געוויסע רעגינא טארנאווסקא איז אראפגעפאלען בעקומען א מוח ערשיטערונג און צובראכען א האנד. דאס געריכט האט ראווסקין פערמשפט אויף 3 חדשים ארעסט.

בעת אגעשלעג דערהרגעט זייער געגנער

די שלעגער ווערען פערמשפט אויף 3 יאהר טורמע יעדער

נעכטען איז אין קרייז-געריכט אינטערן פארזיץ פון ריכטער קאזלאווסקי פארגעקומען דער פראצעס געגען דעם 25 יעהריגען יוזעף פיעטראשעק, 27-יעהריגער קאזשימיעזש ראיסקי, 26-יעהריגען סטעפאן יוזשוויק און 26-יעהריגער יאן פעלטשאק, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין דערהרגענען זייער געגנער ראזשיק בעת א געשלעג. די אנגעקלאגטע האבען זיך נישט מודה געווען, זיי האבען ערקלערט, אז זיי האבען זיך אמת געשלאגען מיט ראזשיק׳ן אבער זיי האבען איהם נישט געוואלט דערהרגענען. דאס געריכט האט פערמשפט רייסקין אויף 3 יאהר מיט 6 חדשים טורמע יעדער און פערלירען אלע רעכט.

די באהן-ארבייטער וועלן ארבייטן וועניגער

און דערפאר פערדינען ווייניגער

(2) לויט א פעראָרדנונג פון באהן-מיניסטעריום איז פון 1 פעברואר אן איינגעפיהרט געווארען אויף די פוילישע מלוכה-באהנען א 20-טאגיגער ארבייטס-חודש פאר אלע ארבייטער.

נעכטען זענען די ארבייטער אויפ׳ן לאדזער באהן-פונקט פערטיילט געווארען אויף 2 שיכטען, איין שיכט וועט ארבייטען פון 1-טען ביז׳ן 20-טען יעדען חודש, די צווייטע פון 10-טען ביז צום סוף חודש.

די דאזיגע איניאוואציע איז איינגעפיהרט געווארען צוליב שפארזאמקייטס-טעמים. אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס עס פערקלענערט זיך כסדר דער פאסאזשיר- און סחורות-פערקעהר.

דעם 5-טען פעברואר וועט פארקומען א גרויסע פערזאמלונג פון די לאדזער באהן-ארבייטער, אויף וועלכער ס׳וועט אנגענומען ווערען א פראטעסט געגען פערקלענערען די פערדינסטען פון די באהן-ארבייטער.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

רעזט און שטוינט! הײנט ווערט נישט געשפילט. רעזט און שטוינט!

מארגן, פרייטאג — 4 שעה׳יגער סורפריז-אוונד! 2 פארשטעלונגען אין 1 אוונט פאר 1 קליינעם ביליעט. דאפעלטע פארשטעלונג! כמעט בחנם! גרויסע אפערעטע!

גרויסע רעווי אין איין אוונט! אייגנהייטס-פרייזען: אלע ביליעטען

אין פארטער פון ערשטע ביז לעצטע רייה נאר 1.50 זל.

לאדזער טעאטער-עולם! ערשטע אפערעטע-פארשטעלונג! רעזערווירט אייך דעם מארגענדיגען אוונט

צו בעגר מען דעם בעליבטען גאסט, דעם בעקאנטען ארטיסט און זינגער

מיכאל קלויז

נאר איינציגע גאסטשפילן נאך זיין צוריקקומען פון

ערפאלגרייכען טורנע אין אויסלאנד. ס׳ווערט געשפילט די הארציגע ווגל. אפערעטע אין 4 אקטען

„די גאלדענע חתונה"

אין 4 גרויסע אקטען מיט 24 נומ׳ געזאנג און טענץ מיט מיכאל קלויז אין דער הויפט-ראל.

צווייטע רעווי-פארשטעלונג! צום 1. מאל אין לאדז נאר איינציגע גאסטשפילן פון די פענאמענאלע רעווי-טרופע „אראלפיני" מיט אנטייל פון די 2 יונגסטע סוברעטינס, וועלכע בעצויבערן דאס פובליקום מיט זייער זינגען און טאנצען אין 10 פערשידענע כאראקטער-טענץ

שפאט-ביליג! און דאס אלץ כמעט בחנם! שפאט ביליג! ביליגער ווי אין קינא!

אלע פלעצער אין פארטער נאר 1.50 זל. ווער ס׳קומט פריהער, בעקומט א בעסערען פלאץ.

עקסטרא ניייעס!

א בשורה טובה דעם לאדזער טעאטער-עולם!!!

שענסטער אמער. בוף-קאמיקער. דער שליסעל פון פרויען-הערצער.

דער וועלט-ליבלינג

דזשעק רעכטצייט

וועלכער האט בעגייסטערט די גאנצע ווארשאווער פרעסע, מיט שטורם גענומען דעם ווארשאווער טעאטער-עולם מיט זיין שפילען, זינגען, טאנצען און פרעהליכקייט הויבט אן פרייטאג, דעם 12-טען פעברואר צו שפילען אין פילהארמאניע אין זיין גרויסער סוקצעס-אפערעטע מיט 20 נומערן געזאנג און טענץ

„יאנקעלע כוואט".

פרטים קומען.

י. מיטלער אין לאדז

די טעג איז צוריקגעקומען פון פאריז דער בעקאנטער מאלער י. מיטלער, וועלכער האט שוין בעוויזען קונה שם צו ווערען אין דער מעטראפאליע פון דער קינסטלער-וועלט. דער קינסטלער האט אויסגעשטעלט זיינע בילדער אין סאלאן „דע טולערי" און אין אנדערע גרויסע קונסט-גאלעריען פון פראנקרייך מיט גרויס ערפאלג.

דער קינסטלער וועט אויך אין לאדז אויסשטעלען זיינע בילדער.

הײנט קאנצערט פון יאסעלע קאלאדני

הײנט דאנערשטאג, טרעט אויף אין פילהארמאניע מיט אנ׳אריגינעלען קאנצערט, יאסעלע קאלאדני.

צו זיינע גפלונגענסטע נומערן געהערען זיינע פאראדירטע לידלעך אויף ווערטינסקי׳ס מעלאדיע (ווי „וועלוועלע דער פעריקמאכער" און „אמעריקאנער נסים") אין זיינע אריגינעלע לידער און איבערזעצונגען („מאמיע דער שמיד" און „דאס מוטער-הערץ"). זעהר געלונגען זענען אויך זיינע הומארעסקע פאראדיעס אויף די אקטועלע טעאטער-דיומען טעמען לויט פאפולערע לידלעך און קופלעטען („שטינא", „מיס יודען", „בעלא סעניאריטא" „בלעק-באטאם" און אנדערע).

אקאמפאנירען יאסעלע קאלאדני וועט דער בעריהמטער פיאניסט ה׳ רעאן פינקעל.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, דעם 4 פעברואר 1932

11.45 מרעסע-איבערזיכט. 11.58 צייט-סיגנאל. 12.10 גראמאפאן. 12.35 קאנצערט פון ווארשאווער פילהארמאניע. 3.50 פראגראם פאר קינדער 4.20 לעקציע פראנצויזיש. 4.40 גראמאפאן. 5.10 פארלעזונג. 5.35 קאמערעל-קאנצערט. 6.50 פערשידענעס. 7.15 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס קאמער. 7.30 רעפערטואר. 7.45 ראדיא-פרעסע. 8.00 פעליעטאן. 8.15 טראנסמיסיע פון ווארשאווער פילהארמאניע. 10.10 גראמאפאן. 10.20 ראדיא-פרעסע. 10.30 קאנצערט פון לעמבערג. 11.00 טאנץ-מוזיק.

טעלעגראמען

אנטייל פון פוילען אין דער א״י-אויסשטעלונג

וו א ר ש א, (י.ט.א.) נישט קוקענדיג אויף דעם שווערען ווירטשאפטליכען קריזיס ווייזן ארויס די אינדוסטריעלע קרייזען אין פוילען א גרויסען אינטערעס פאר דער אויסשטעלונג אין תל-אביב. די איניציאטיווע צו ארגאניזירען א פוילישען פאוויליאן האט שוין אנגענומען גאנץ קאנקרעטע פארמען צוליב דעם מעלדען זיך פון א רייהע בעדייטענדע פירמען. די פוילישע אינדוסטריע לענקט איצט איהר אויפמערקזאמקייט אויף די ביז איצט פערנאכלעסיגטע מערק פון נאהענטען מזרח וועלכע בעזיצען אין איצטיגען מאמענט נאך א וויכטיגערע בעדייטונג צוליב דער איינשרומפונג פון די אפזאץ-מערק פון אייראפא.

צוליב דעם נאהענטען טערמין פון דער אויסשטעלונג דארפען די פעראינטערעסירטע פירמען זיך וואס שנעלער ווענדען צו דער פויליש-א״י׳דיגער האנדעלס-קאמער, ווארשע, קרולעווסקא 43 טעל. 240-75.

נחום סאקאלאוו ביים פוילישען אמבאסאדאר אין וואשינגטאן

וו א ש י נ ג ט א ן, (ספ. טעל.) פרעזידענט נחום סאקאלאוו האט בעזוכט דעם פוילישען אמבאסאדאר אין וואשינגטאן ה׳ פיליפאוויטש.

ארעסטירט קאמוניסטען אין ארץ-ישראל

אין א גריכישער קאלאניע ארעסטירט 30 מאן

י ר ו ש ל י ם, 3 (יט״א טעלעגראפיש) אין דער נייער ירושלים׳ער פארשטאט מרחביה און אין דער גריכישער קאלאניע קאמאמאן האט פאליציי ארעסטירט אלע אנטיילנעמער אין א קאמוניסטישער פערזאמלונג. צוזאמען 21 מענער און 9 פרויען, ביי די ארעסטירטע האט מען געפונען קאמוניסטישע ליטעראטור.

הײנט פרעמיערע!

גיגאנטיש מייסטערווערק פונ׳ם קעניג פון די רעזשיסערן Cecil B. De Mille

מאדאם טיוועל

דראמע פון געגענווערטיגער הייראט. פרעכטיגע אויסשטאטונג!

אריגינעלע איינפאלען!

אין די הויפט-ראלען:

KAY JOHNSON

REGINALD DENNY

LILJAN ROTH

אנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12 א זייגער בייטאג

פאפולערע פרייזען פון די פלעצער.

ZAKŁAD GRAWERSKI i FABRYKA STEMPLI
H. JOSKOWICZ
Łódź, Piotrkowska 156

poleca po cenach niskich:

STEMPLE:

kauczukowe, metalowe,

SZYLDY:

różnego rodzaju,

monogramy, herby, żetony, znaczki sportowe i t. p,

Uwaga: Odsprzedawcy otrzymują znaczne rabaty. 706

געדענקט, יודען!

אז איהר דארפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האט זיך נישט פערשטענדיגט מיט׳ן רעכטס-פובליציסט י. אינפעלד, לאדז, פיעטריקס. 31

אויפנאהם-שעה׳ן טעגליך פון 4—8 אוו.

שריפטליכע אנפראגען קאן מען אדרעסירען

דרום-אמעריקא און כינע דארפען סחורה

(קארעספאנדענץ פון לייפציג)

די בעריכטען, וועלכע קומען איצט אן פון דער גאנצער וועלט צום לייפציגער מעס-אמט גיבען א קלאר בילד איבער די ווירטשאפטליכע מעגליכקייטען, וועלכע זענען איצט פארהאנען אויף ארבע פנות העולם.

פון זיד-אמעריקא וועלען איצט קומען צום לייפציגער יריד זעהר א סך איינקויפערס, ווייל אין די לענדער הערשט א גרויסער מאנגעל אין סחורה.

אזוי למשל, נויטיגט — ווי דאס לייפציגער מעס אמט דערוויסט זיך — עקוואדאר א גאנץ גרויסע צאהל פון אפטישע ארטיקלען, ברילען, פעלדשטעכערס וכדומה. אבער אויך מוזיק-אינסטרומענטען און ראדיא-אפאראטען, וועלכע מ׳צאהלט דארט ממש מיט גאלד. די אויסשטעלערס פון די ארטיקלען אויפ׳ן איצטיגען לייפציגער יריד, וועלען מאכען גוטע געשעפטען.

איך קאלומביע, באליוויע און מעקסיקא נויטיגען פיל ארטיקלען פון אייראפע, מעדיצינישע ארטיקלען, נייע עלעקטרישע אפאראטען, מאשינען אלערליי, קינסטלערישע ארבייטען און פיל אנדערע ארטיקלען, וועלכע ווערען אין די לענדער נישט פאבריצירט.

א בעזונדערס גוטער סוחר איז פערו, אין דעם לאנד הערשט נישט קיין ארבייטסלאזיגקייט. אין לאנד זענען פארהאן ווייניג באהנען און אלעס שפילט זיך אפ מיט וועגען. די רעגירונג איז איצט בעמיהט צו מאכען גוטע שטראזען, בכדי מ׳זאל אהין קענען קומען מיט אויטאמאבילען. דערווייל זענען פערטיג געווארען 12 טויזענד קילאמעטער שאסע. 10 טויזענד קילאמעטער ווערען איצט באך געבויט און ווייטערע 10 טויזענד קילאמעטער וועט מען בויען בקרוב. — אין לאנד גופא איז פארהאן ארבייט גענוג און עס נויטיגט זיך דארט אין פערשידענע ארטיקלען, וועלכע מ׳וויל איצט איינקויפען אויפ׳ן לייפציגער יריד. חוץ לזה וועט פערו דארפען אויטאמאבילען אלערליי, פאר מענשען און פאר לאסטען און אזוי ווי דער צאל איז דארט נישט הויך, וועט עס זיך זעהר לוינען אהין צו מאכען געשעפטען.

דערצו דארף מען נישט פערגעסען, אז אין פערו זענען די פערהעלטענישען פאר קאלאניזאציע זעהר גוטע. בשעת למשל, אין דייטשלאנד וואוינען אויף איין קוואדראט-קילאמעטער 133 מענשען, וואוינען אין פערו 4 מענשען אויף דעמזעלבען שטח און אזוי איז עס אויך מיט אלעמען, וואו מ׳איז שטארק צוריק לויט אונזערע אייראפעאישע בעגריפען.

קיין פערו קען מען פאהרען מיט 25 שיפס-ליניעס, וועלכע זענען געגרינדעט אין 9 פערשידענע מלוכות.

מיט׳ן לאנד פערו לוינט עס זיך נעהנטער צו בעשעפטיגען, בכדי צו דערגרינטעווען, אויב ס׳זענען פארהאן מעגליכקייטען ווענען מסחרים, אדער קאלאניזאציעס פון דעם לאנד.

אויך כינע נויטיגט זיך דרינגענד אין אלערליי סחורות, בעזונדערס פון אייזענווארג. קיין כינע האט מען ביז איצט נישט איינגעפיהרט כמעט קיין שום מאשינען און ס׳אין א כלל, אז א לאנד קען זיך נישט ענטוויקלען, ווי באלד מ׳ברענגט נישט אריין אהין קיין מאדערנע מאשינען, אזוי האט עס געקאנט קומען, אז כאטש, אין לעצטען יאהר איז דאס געראטעניש געווען אזא גוטעס, וועלכע כינע געדענקט נישט אין די לעצטע 25 יאהר, פון דעסטוועגען האט מען נאך געמוזט ברענגען 15 פראצענט תבואה פון אנדערע לענדער, בכדי צו דעקען דעם בעדארף אין לאנד.

הײנטיגעס יאהר האט די רעגירונג בעפוילען צו ברענגען מאדערנע לאנדווירטשאפטליכע מאשינען, בכדי צו פערבעסערען די ערד-פראדוקטען. — חוץ לזה, ווייל כינע איצט בויען אייזענבאהן-פאבריקען, וועלכע עקזיסטירען דארט נישט. כינע נויטיגט איצט אנ׳ערך 70 טויזענד וואגאנען אייזען יעדעס יאהר, בכדי אויסצובויען איהרע באהנען און פאבריקען, וועלכע ווערען אין דער לעצטער צייט דארט שטענדיג געבויט.

אין כינע עקזיסטירען צוויי גרויסע קויהלען-בערג, פון וועלכע מ׳קען דערווייל גאר נישט פיהרען, ווייל מ׳מוז ערשט בויען אהין א באהן. — די כינעזישע רעגירונג האט איצט בעשלאסען אויפצובויען אלע פערנאכלעסיגטע געביטען פונ׳ם לאנד.

פערשטעהט זיך, אז ס׳איז איצט פארהאן א מעגליכקייט צו פערקויפען טויזענדער ארטיקלען, וועלכע מ׳נויטיגט זיך צום טעגליכען לעבען און וועלכע פעהלען איצט אויס אין כינע, וואו ס׳הערשט דערווייל נישט קיין קריזיס און קיין ארבייטסלאזיגקייט.

די קומענדיגע לייפציגער מעסע וועט מעגליך מאכען, אז סוחרים פון דער גאנצער וועלט זאלען אנהויבען צו פיהרען מסחרים מיט׳ן כינעזישען מארק, וועלכער איז תמיד געווען א גרויסער פערברויכער און וועלכער וויל זיך איצט אפזאגען פון דער ענגלישער און אמעריקאנישער ווירטשאפטליכער אפהענגיגקייט.

ז. האבער.

GRAZER WAGGON- und MASCHINEN-FABRIKS-ACTIENGESELLSCHAFT vormals JOH. WEITZER

GRAZ, (224) tel. Nr. 253, 42-06, 34-52

גראַצער צוויימאַקט-דיסעל-מאָטאָרען

פון 8 — P. S. 150

פירטאַקט-דיסעל-מאָטאָרען

פון 25 — P. S. 3000

גענעראַל-פערטרעטער פאַר פוילען:

ALFRED EISINGER, Kraków, ul. Studencka 2
Skrzynka pocztowa 310.

זיכערע הילף און א רפואה

אהין א אפעראציע, אן בלוט. אהין א מעסער און אהין בלוט-פערגיפטונג פאַר קראַנקע. אויך קילעס פאַר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס איז גוף פאַר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראַך ווערט גרויס אַזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אַזוי ווי א וואַסער-מעל אזן עס פאַלט אַריין אין דעם פוס און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכנת דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטערבליך. ספעציעל געמאַכטע הייל-באַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראַקטיק מיט מיינע בעהאַנדלונג און פון דייטשען פראָפעסאָר דאָקטאָר בראַכורטהונג בעזייטיגען זיכער דעם א ווערטען און נעפעהרליכסטע ברוך. אויך פאַר הויקערס רעמונגען מיט הייל-גאַרטען און אפאַראַטען פאַר פערקרומטע פיס און פלאַט-פוס ספעציעלע איינלאַגען אין די שיך. קינסטליכע גמענע פיס און הענט, גומענע זאָקען, פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדער. עמפפאַנגט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונט.

אָרטאָפּעדישע אנשטאַלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פראָפעסאָרען: פראָפ. ד"ר באַראַנטש, פראָפ. דר. י. מאַרישלער, פראָפ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.

מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

אויף דעם וועג דרוק איך אויס מיין בעסטען דאַנק דעם גרויסען ספעציאַליסט ה' דיר. י. ראַפּאָפּאָרט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 (פראָנט פאַרטער) פאַר בעפרייען מיך פון א וואַסער-ברוך. איצט באַקום איך 60 יאָהר אַלט פיהל איך מיך גענצליך געזונד, און דערפאַר דריק איך איהם אויס פון טיפען האַרצען מיין אינניגסטען דאַנק.

ה. ל. לועל, לאָדז, בזשעזשינער 41

קליינע אנאָנסען

1 זלאָטי

פאַר א אנאָנס ביז 15 ווערטער

עס איז נויטיג

נויטיג אַנ'אויבער-מאַשינער און אונטער-מאַשינער צו 1-טע סאָרט מאַגאַזין-אַרבייט. אַדרעס צו ערפאַהרען אין דער אַדמיניסטראַציע פון דער צייטונג. 721

ס'איז נויטיג א גוטער ריכטעווער ביים שטעפּער מאַכאַראָווסקי, פראַנציסקאַנער 7. 726

פערשידענעס

א מאַסאַזשיסט זוכט א צוויי-פענסטערדיגעס פראָנט-צימער אין דער געגענד פון פרייהייטס-פלאַץ. אָפערטען אין אַדמ. אונטער „Masażysta". 720

Student ostatniego roku prawa udziela lekcji. Naucza dorosłych szybko gruntownie polskiego. Kilińskiego Nr. 7, m. 25. 719

Zaginiony został kwit za Nr. 67351 wyd. przez Bank Kupiecko-Kredytowy za Nr. 637678 pł. w Kozienicach dn. 20/I-32. Kwit unieważnia się Zwrócić takowy do Mandelmana, Podrzeczna 7. 718

נעכטען האָט מען מיר אַרויסגענב'עט אין וועקסעל-שטוב פיעטריקאָווער 78 א פוטער-היטעל. כ'בעט מיר אָבצושיקען דאָס פוטער-היטעל נעגען גרויסע בעלוינונג, אָדער צו פערשטענדיגען זיך מיט מיר טעלעפאָנ'ש 115-10. ב. אייזענמאַן שענקיעוויטשאַ 39. 724

יעדער איינציגער

האָט זיך איבערציינט, אַז פאַר

מעבעל

דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען אז"וו צאָהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאַן שענקעוויטש 23

טעלעפאָן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

שייטלען

מיט פאַריזער שריפטען

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאַסיג און רעעל אויסגעאַרבייט צו ביליגע פרייזען

ביי קערש, סקווערא 15

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג-אָרטאָפּעד

פּאָלודניאָווא 9, טעל. 183-17

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען. פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינענע פראַצאָווניע פון קינסטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען ווי: וואַלדעקס אויף פלאַטפיסען, קינסטליכע הענד און פיס, גאַרטען א. ז. וו.

נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

Dr. med. STUPEL

Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego

האָט בעניינט די אויפנאַהמע אין רענטגען-לאַבאָראַטאָריע אין דער לעטצניצע וועגוושער 17 פון 12—6 נאָכמ. זונטאָג פון 12 — 2 מיטאָג.

אין ווענערישע קראַנקהייטען אין דער היים אויף מיעלטשאַרסקיעגאָ 12 (סקאַלגא) טעל. 118-28 פון 7—9 אָווענד, זונטאָג פון 4—6 נאָכמ.

אונבעמיטעלטע און אַרבייטסלאָזע בעראַטונגען אין דער היים מיטוואָך און זונטאָג בחנם.

קינאָ-טעאַטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאָלגענדע טעג!

דער שענסטער קלאַנג-זינגענדער פילם פון דער לאַנד-פּראָדוקציע אויפ'ן גרונד פון דער נאָוועלע פון Henryk Sienkiewicz

יאַנקאָ מוזיקאַנט

אין די הויפט-ראָלען:

Marja Malicka, Witold Conti, A. Dymsza i Kaz. Krukowski

אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע

נעכסטער פּראָגראַם: „HAI TANC"

דער זאַל איז גוט בעהייצט.

אָנהויב אין וואָך, טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג 12 בייטאָג.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע פון מאַגיסטער

נ. שאַץ

פּיעטריקאָווער 37

פּראָנט, 2 שטאָק.

אנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכעץ און אנד. מעסיגע פרייזען.

ENGLISH

פראַנפענגער און פאָרט-געשריטענע. קאָנווערסאַציע, ליטעראַטור

צו צוגענגליכע פרייזען

ערטיילט א פעהיגער פעדאַגאָג. — אָפערטען אין אַדמיניסטר. פאַר „Mir"

רעטשניצע

פון דאָקטוירים-ספעציאַליסטען

11 בזשעזשינער 11

טעלעפאָן 137-63

ס'נעהמען אָן דאָקטוירים פון אַלע ספעציאַליטעטען וואַלינסקי, זאַלצוואַסער, לוביטש, סלאָבאָדסקי, קערשנער, שיפּמאַן, שמירגעלד, שמערלאָווסקי,

ווי אויך וויזיטען אין שטאָט.

עלעקטריזאַציע, אַנאַליזען, דענטיסטישער קאַבינעט.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90

ספעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8—2 און פון 5—9 אָוונד.

בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.

זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמ.

בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med.

H. LUBICZ

ספעציאַליסט פאַר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43) טעל. 141-32

עמפאַנגס-שעה'ן 8 — 10, 12 — 2 און 5 — 8, זונטאָג און יו"ט 9—1. פאַר דאַמען בעזונדערער איינגאַנג.

Dr. A. SZMIRGELD

ספעציאַליסט פון נערוועןקראַנקהייטען

שפּראַכשטערונגען, (שטאַמלען און אַנדערע)

היילונג פון שוואַך-ענטוויקעלטע און שווער-ערציהבאַרע קינדער

ul. SRODMIEJSKA Nr. 27

טעלעפאָן 151-89   פון 5 ביז 7

Dr. Z. Rakowski

ספעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען

11-טען ליסטאָפּאַד 9

קאָנסטאַנטינער טעלעפאָן 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2 — 3

Dr. med. REICHER

פּאָלודניאָווא 28, טעל. 20193

ספעציאַל-אַרצט פאַר מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג

נעהמט אָן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אָווענד. זונטאָג און יום-טובים פון 9—1 בייטאָג.

44 וויכטיג פאַר מחותנים! 44

קויפט נישט קיין

מעבעל

בעפאָר איהר איבערציינט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאַנסקאַ (דלוגאַ) 44

טעל. 162-56

נאָר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.

בעם: בקויף אויך געניצט מעבעל, דיוואַנעס א. ז. וו.

44 קומט און איבערציינט אייך! 44

2 pokoje

z umeblowaniem lub bez z używalnością kuchni i telefonu, elektryczności i gazu dla młodego małżeństwa, do wynajęcia.

Wiadomość tel. 224-49. 704

„SANATO"

כירורגיש-ווענעריש-אנשטאַלט

אַגראַדאָווע 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאַס

גינעקאָלאָגיש-ווענערישע-אָבטיילונג

ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייטלער-קוריאַנסקאַ, ד"ר מעד. וו. אייכנער

פּרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פּאָלאַכאָוו

כירורגישע אָפּטיילונג פון ד"ר מעד. מ. סאַנטאַר

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט ראָסמעטיק.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

— בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. med. Haltrecht

ספעצ.-אַרצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקהייטען

נעהמט אָן פון 8—9.30 פריה, פון 12.30—1.30 נאָכמ. און פון 5 ביז 9 אָוונד. זונטאָג פון 9 ביז 1 בייטאָג.

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

דאַמען בעזונדער וואַרטע-זאַל.

אַבאָנעמענטס-פרייז: אין לאָדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים אויף דער פּראָווינץ 6—50 א חודש אין אויסלאַנד — 8 זל.

פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ער"ב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען

אין טעקסט—40	60—	4
נאָכ'ן טעקסט—12	18—	8

פאַר א מיליטער-שורה אויבער דער טעקסט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א וואָרט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.